

HRVATSKI VOJNIK

Broj 440 • 31. siječnja 2014. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

EUROPSKO VOJNO ŠKOLSTVO **EMILYO**

RAZMJENA KADETA I MLADIH ČASNika
MEĐU VOJnim AKADEMIJAMA EU

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
9 77113301500003
0 0 5 1 4

POTPISANI UGOVORI
O NABAVI VOJNE OPREME
ZA OSRH

**HRVATSKI VOJNIKU
POTPUNOSTI OPREMIJEN
HRVATSKIM
PROIZVODIMA**

VOJARNA "ZEMUNIK"

HRVATSKI INSTRUKTORI SAMOSTALNO PROVELI OBUKU BOČNIH STRIJELACA

RAZGOVOR

**časnički namjesnik
Davor Petek,**
prvi dočasnik OSRH

**OSRH PREPOZNAJE
KVALITETU NAJBOLJIH
POJEDINACA**

SADRŽAJ**4 POTPISANI UGOVORI O NABAVI VOJNE OPREME ZA OSRH**

Hrvatski vojnik u potpunosti opremljen hrvatskim proizvodima

6 EUROPSKO VOJNO ŠKOLSTVO

EMILYO - razmjena kadeta i mladih časnika među vojnim akademijama EU

10 VIJESTI

Posjet makedonskog ministra obrane MORH-u

11 OBLJETNICE

Obilježena 21. obljetnica VRO Maslenica

12 VIJESTI

Inicijalna planska konferencija vježbe SEESIM 14

13 93. zb ZEMUNIK

Najmlađa nastavnica letenja i aktivna sportašica

14 RAZGOVOR

Časnički namjesnik Davor Petek, prvi dočasnik OSRH

15 VOJARNA "ZEMUNIK"

Hrvatski instruktori samostalno proveli obuku bočnih strijelaca

18 PREDSTAVLJAMO

Džudašice OSRH pred velikim izazovom

IMPRESSUM

Nakladnik:

**MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTV
ODJEL HRVATSKIH VOJNih GLASILA I IZDAVAŠTVA**

Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@moph.hr)

Vesna Pintarić (vpintar@moph.hr)

Leida Parlov (leida.parlov@moph.hr),

Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com),

Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com),

Petra Kostanjšak (petra.kostanjsak@moph.hr)

Gordana Jelavić (gordana.jelavic@yahoo.com)

Tomislav Brandt

Josip Kopi, Davor Kirin

Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić

Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Intergrafika TTŽ d.o.o., Bistranska 19, Zagreb

Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,

10000 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@moph.hr

3000 primjeraka

Naslovnicu snimio Josip KOPI

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA).
 Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2014.
 Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

- 20 VIJESTI IZ OSRH**
U Sinju odana počast poginulim zrakoplovima
- 22 NATO NOVOSTI**
Načelnici glavnih stožera na sastanku NATO-ova Vojnog odbora
- 24 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
Uspješno lansiranje Arrowa
- 28 RATNA MORNARICA**
Trilogija o nosaču (II. dio) - Admiral Gorškov
- 32 RATNO ZRAKOPLOVSTVO**
Atlas na svjetskom vrhu

- 37 KOPNENA VOJSKA**
Kopanje koje probija oklop
- 42 PODLISTAK**
U sjeni rata za neovisnost
- 47 VEKSIFOLOGIJA**
Rumunjske vojne zastave
- 48 MULTIMEDIJA**
Novi LG-ijev model monitora
- 50 DUHOVOST**
Bog započinje od posljednjih

UVODNIK

Ministarstvo obrane potpisalo je ugovore o nabavi vojne opreme za potrebe Oružanih snaga RH s predstavnicima hrvatskih proizvođača odjeće i obuće. Važnost potpisanih ugovora ogleda se u tome što će s jedne strane hrvatski vojnik biti u potpunosti opremljen kvalitetnim hrvatskim proizvodima koji su usklađeni s NATO standardima, a s druge hrvatskim će tvrtkama biti omogućeno da pokažu kvalitetu svojih proizvoda koja će im biti vrlo bitna referenca za sklanjanja novih poslova u inozemstvu.

U suvremenom sigurnosnom okružju biti časnik podrazumijeva iznimnu međunarodnu aktivnost, gotovo od prvog dana djelatne službe. Stoga je mlade časnike potrebno već tijekom njihova školovanja izložiti radu, uvježbavanju i zapovijedanju u međunarodnom okružju. U tu je svrhu pokrenuta europska inicijativa za razmjenu mladih časnika poznata kao program EMILYO. Detaljnije o ovom programu možete pročitati na stranicama ovoga broja.

Prošla je godina bila godina vojnika i dočasnika i jedna od novosti je bila proglašavanje najboljeg vojnika i dočasnika mjeseca. Ova se inicijativa vrlo brzo pokazala kao iznimno kvalitetna jer je poticala ne samo pojedince nego i cijele postrojbe. Rezime 2013. kao godine dočasnika i vojnika dao nam je prvi dočasnik OSRH, časnički namjesnik Davor Petek.

U ovom broju predstavljamo i dvije hrvatske džudašice, pripadnice OSRH koje su na Europskom prvenstvu održanom potkraj prošle godine postigle najveći uspjeh dosad te se okitile brončanim odličjima.

Airbus vjeruje da je avionom Atlas A400M uspio pogoditi pravu mjeru između premalog (nedovoljno sposobnog) i prevelikog (preskupog) transportnog aviona te da će polučiti dobar izvozni uspjeh. Detaljnije o ovom avionu možete pročitati na stranicama novog broja.

Uredništvo

✉ POTPISANI UGOVORI O NABAVI VOJNE OPREME ZA OSRH

VRIJEDNOST POTPISANIH UGOVORA JE 66 MILIJUNA KUNA I NA TEMELJU NJIH ĆE 21 TVRTKA KOJA JE POBIJEDILA NA JAVNOM NATJEČAJU ZA POTREBE OSRH PROIZVESTI 175 934 ODJEVNA PREDMETA, 13 735 PARI VOJNIČKIH ČIZAMA, 500 KACIGA, 1585 PUŠAKA VHS-D1 I VHS-K1 TE 1125 KOMADA OPREME ZA PUŠKE... POTPISIVANJE UGOVORA JE DOKAZ NAMJERA I STVARNIH NAPORA MORH-a DA POTPOMAŽE I JAČA HRVATSku INDUSTRIJU, ISTAKNULI SU PREDSTAVNICI TVRTKI PROIZVOĐAČA VOJNE OPREME ZA OSRH...

HRVATSKI VOJNIK U POTPUNOSTI OPREMLJEN

Ministar obrane Ante Kotromanović 17. je siječnja s predstvincima hrvatskih proizvođača odjeće i obuće potpisao 14 ugovora o nabavi vojne opreme za potrebe Oružanih snaga RH. Vrijednost potpisanih ugovora je 66 milijuna kuna i na temelju njih će 21 tvrtka koja je pobijedila na javnom natječaju za potrebe OSRH proizvesti 175 934 odjevna predmeta, 13 735 pari vojničkih čizama, 500 kaciga, 1585 pušaka VHS-D1 i VHS-K1 te 1125 komada opreme za puške.

Na potpisivanju ugovora u administrativnom središtu MORH-a bili

su načelnik Glavnog stožera OSRH, general zbora Drago Lovrić, pomoćnik ministra obrane za materijalne resurse, Viktor Koprivnjak te brojni predstavnici hrvatskih tvrtki.

Ugovore s MORH-om u ime Zajednice ponuditelja, za nabavu borbenih odora, obuće, kaciga i jurišnih puški za pripadnike OSRH potpisali su predstavnici tvrtki Borovo d.d., Inkop obuća d.o.o i Jelen d.o.o. Kroko d.o.o, Čateks d.d., Šešir d.o.o., URIHO, Varteks d.o.o, Hemco d.o.o, Krojostil d.o.o Jadran d.d., Galeb d.d., Skriplet d.o.o, HS produkt d.o.o. Šestan Busch d.o.o, Odjeća d.o.o. i Mako d.o.o.

Ministar Kotromanović je nakon potpisivanja ugovora istaknuo iznimno zadovoljstvo ovakvom suradnjom i činjenicom da je hrvatski vojnik u potpunosti opremljen kvalitetnim hrvatskim proizvodima. "Hrvatski proizvođači proizvode dobre proizvode koji su uskladeni sa standardima NATO-a, a ovi ugovori su primjer suradnje u kojoj MORH promovira hrvatske tvrtke i pomaže im da se održe i prežive", rekao je ministar Kotromanović.

General Lovrić je naglasio zadovoljstvo što su ugovori potpisani već u siječnju čime se omogućava da voj-

ska na vrijeme dobije sve što joj je potrebno i najavio je kako će, u ovom procesu, Oružane snage zajedno s proizvođačima raditi na unapređenju vojne opreme.

U ime proizvođača opreme nazočni ma se obratio Žarko Popović iz tvrtke Kroko koji je istaknuo zadovoljstvo takvim načinom suradnje i zahvalio MORH-u što je omogućio proizvođačima da pokažu svoje kvalitete, dok je predstavnik tvrtke Šestan Busch, Alojzije Šestan, naglasio kako je potpisivanje ovog ugovora dokaz namjera i stvarnih napora MORH-a da potpomaže i jača hrvatsku industriju. ■

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Josip KOPI

ALOJZ ŠESTAN, TVRTKA ŠESTAN - BUSCH

Potpisani ugovori su za nas značajan korak naprijed. On je, prije svega, važan zato što je potpisana na početku godine i omogućava nam da organiziramo i planiramo našu proizvodnju. Istdobno ovaj ugovor nama kao izvoznicima znači certifikat za izvoz robe na svjetska tržišta. Naša se proizvodnja temelji na izvozu u više od 50 zemalja svijeta. Primjerice, ako potpisujemo veliki ugovor za Ujedinjene Arapske Emirate, u natječaju za dobivanje tog posla je i pitanje: "Opskrbljujete li opremom svoje oružane snage?" Pozitivan odgovor nam na natječaju donosi deset bodova. Ovaj je ugovor certifikat za izvoz

naše robe, znak da proizvode kontrolira naša vojska, da je ona zadovoljna našim proizvodima, da zadovoljavamo vojne standarde i da smo u svom poslu dobri - a za buduće su naručitelje to važni pokazatelji.

Prošle smo godine isporučili pet tisuća kaciga u Irak, ove godine radimo seriju od 10 000 za to tržište. Irak ima 500 000 vojnika, 300 000 policajaca, i to je zemlja koja sigurno treba naše proizvode. Zbog toga vjerujemo kako će posjet ministra Kotromanovića Iraku biti vjetar u leđa našoj vojnoj industriji.

ŽELJKO PAVLIN, HS PRODUKT

Vrijednost svih potpisanih ugovora je 66 milijuna kuna, a HS Produkt će isporučiti 1585 pušaka VHS-D1 i VHS-K1 te 1125 komada opreme za puške. Riječ je o optičkim ciljniciма s crvenom točkom IRB CT 1.5x i podcijevnim bacačima granata BG 40x46 za pušku VHS-1.

Za našu tvrtku ovakav ugovor znači prije svega referencu za sklapanje budućih poslova, za poslove s inozemstvom, a s obzirom na to da je ugovor potpisana početkom godine on tvrtkama daje mogućnost točnog planiranja proizvodnje i prihoda, a u vremenu velike nestabilnosti i nesigurnosti to je velika pomoć.

Iako HS produktu ovaj ugovor s MORH-om čini manje od 1% ukupnog planiranog prihoda za 2014. godinu, za neke tvrtke on znači opstanak i preživljavanje teške 2014. godine. Bez pretjerivanja mogu reći da je ovo direktno ulaganje u zapošljavanje i direktne

poticaj za nesmetano poslovanje. Bilo bi dobro da se na sličan način organiziraju i ostala ministarstva, te da potpisuju ugovore s domaćim tvrtkama za potrebe koje oni imaju. Time Vlada za svoje novce dobiva robu koja joj je potrebna, a u isto vrijeme pomaže poduzetnicima i osigurava im opstanak na tržištu.

STJEPAN PEZO, TVRTKA GALEB

U Galebu imamo 340 zaposlenih i ovaj je ugovor za nas popuna kapaciteta od oko 6 posto. Dakle, to nije tako značajan udio ali je značajan jer je na vrijeme i daje nam siguran posao.

HRVATSKIM PROIZVODIMA

DARKO PINTARIĆ, TVRTKA JELEN

Na temelju potписанog ugovora, tvrtka Jelen Professional d.o.o. će proizvesti 3000 pari ljetnih vojnih čizama u vrijednosti 2,3 milijuna kuna. Za izradu te količine obuće, prema našem ukupnom proizvodnom kapacitetu, trebalo bi 5-6 radnih dana. Međutim ova će narudžba za nas značiti nadopunu, odnosno bolju popunjenošću proizvodnih kapaciteta u sljedeća tri mjeseca. Posebno je vrijedno što je ove godine došlo do vrlo ranog potpisivanja ugovora, a to znači da imamo dovoljno vremena za pripremu proizvodnje, za pregovore s dobavljačima i nabavu repromaterijala te, najvažnije, imamo mogućnost proizvodnje onda kada se oslobođe proizvodni kapaciteti od prije dogovorenih narudžbi.

To je i priznanje kvalitete proizvodnje i odlična referenca kod drugih javnih natječaja, osobito na natječajima u regiji.

Tako je u prošloj godini došlo do značajnijeg izvoza vojnih čizama i u taj posao je bilo uključeno nekoliko hrvatskih proizvođača. S referencama koje imamo kod naše vojske i koje smo dobili izvozom u prošloj godini, a u suradnji s Ministarstvom obrane, mi računamo na nove narudžbe iz inozemstva.

EUROPSKO VOJNO ŠKOLSTVO

U SUVREMENOM SIGURNOSNOM OKRUŽJU BITI ČASNIK PODRAZUMIJEVA IZNIMNU MEĐUNARODNU AKTIVNOST, GOTOVOD PRVOG DANA DJELATNE SLUŽBE. STOGA JE MLADE ČASNIKE POTREBNO VEĆ TIJEKOM NJIHOGA ŠKOLOVANJA IZLOŽITI RADU, UVJEŽBAVANJU I ZAPOVIJEDANJU U MEĐUNARODNOM OKRUŽJU. U TU JE SVRHU POKRENUTA EUROPSKA INICIJATIVA ZA RAZMJENU MLADIH ČASNIKA POZNATA KAO PROGRAM EMILYO. U PET JE GODINA OVAJ PROGRAM OMOGUĆIO RAZMJENU 630 KADETA I MLADIH ČASNIKA¹ DILJEM EUROPSKIH VOJNIH AKADEMII. PROGRAMOM KADET OD 2003. GODINE I HRVATSKA JE DOBILA MOGUĆNOST SUDJELOVANJA U RAZMJENAMA I OBUKAMA KADETA I MLADIH ČASNIKA DILJEM EUROPE. DANAS NAŠI KADETI MOGU SUDJELOVATI U OBUĆNIM PROGRAMIMA U AUSTRIJI, NJEMAČKOJ, A TIJEKOM OVE GODINE OČEKUJE SE I PRVO UPUĆIVANJE HRVATSKIH KADETA U TALIJANSKU VOJNU AKADEMiju ...

EMILYO - RAZMJENI ČASNIKA MEĐU

Tijekom francuskog predsjedanja Europskom unijom, 10. studenog 2008., 27 ministara obrane Unije jednoglasno su podržali osnivanje "Europske inicijative za razmjenu mladih časnika" inspirirana programom ERASMUS (European Community Action Scheme for the Mobility of University Students). ERASMUS militaire je ubrzo postao poznat po kratici EMILYO (Exchange of Military Young Officers). Od rujna 2009. do rujna 2013. EMILYO je omogućio razmjenu 630 kadeta i mladih časnika te znatno ojačao europeizaciju visokog vojnog školstva.

CILJ OSNIVANJA

U suvremenom sigurnosnom okružju biti časnik podrazumijeva iznimnu međunarodnu aktivnost, gotovo od prvog dana aktivne službe. Ovaj poziv zahtijeva ne samo razumijevanje kompleksnosti područja operacija i razumijevanje opcija međunarodnog odgovora, nego također poznavanje rada, običaja i standarda drugih nacija i partnera u misijama i operacijama. Renomirani europski vojni stručnjaci, Hans Wiedner i Herald Gell, navode kako "časnici trebaju kreativnost, prilagodljivost i ostale instrumente vođenja kako bi mogli na pravi način odraditi zadaću... Ako ih moramo učiti vođenju u ekstremnim uvjetima, koja je razlika

"Budući časnici moraju gledati preko horizonta, a profesori i obučavatelji na prvoj razini vojnog školstva trebaju ih ohrabriti i učiti tome. Samo tada možemo opravdano reći da smo pružili najbolje moguće obrazovanje našim budućim časnicima"

Foto: ESDC

Napisala i snimila Vlasta ZEKULIĆ

Hrvatski i njemački kadeti na međunarodnom tjednu u Dresdenu

NA KADETA I MLADIH VOJNIM AKADEMIJAMA EU

ućimo li ih to u pustinji, džungli ili na Arktiku? Ako ih moramo učiti radu u međunarodnom okruženju, treba ih tijekom obuke poslati u inozemstvo. Budući časnici moraju gledati preko horizonta, a profesori i obučavatelji na prvoj razini vojnog školstva trebaju ih ohrabriti i učiti tome. Samo tada možemo opravdano reći da smo pružili najbolje moguće obrazovanje našim budućim časnicima.²

Ovakve opće težnje razvoja vojne obuke, dodatno su usložene povećanjem zahtjeva za stvaranjem prepoznatljivog europskog vojnog identiteta i veće vidljivosti europskog odgovora na međunarodne krize. EMILYO je stoga osnovan u skladu s Europskom sigurnosnom strategijom (European Security Strategy - ESS) i djeluje kao jedan od modela implementacije europske Zajednič-

ke sigurnosne i obrambene politike (Common Security and Defense Policy - CSDP) s primarnim ciljem promicanja europske kulture sigurnosti i obrane tijekom inicijalnog vojnog školovanja i obuke budućih nacionalnih vojnih elita.

Danas se smatra prijeko potrebnim, već na prvoj razini časničke izobrazbe, upoznati buduće časnike s konceptima interoperabilnosti i to:

- interoperabilnost njihove nacionalne vojske s europskim načinom sigurnosnog promišljanja i djelovanja,

- interoperabilnost unutar savezničkih grana, robova i struka jer kompleksne krize i misije traže kompleksne odgovore,

- interoperabilnost s civilnim instrumentima potpore upravljanja krizama u skladu sa suvremenim sve-

obuhvatnim odgovorom na krize. Kako bi se ovi ciljevi mogli ostvariti, a mlađi časnici bili spremni odgovoriti na njih nakon stupanja na prvu časničku dužnost, potrebno ih je već tijekom njihova školovanja izložiti radu, uvježbavanju i zapovijedanju u međunarodnom okružju sukladno europskim načelima i standardima. S tim ciljem razvijeni su, akreditirani i provedeni zajednički vojni obuci moduli diljem europskih vojnih akademija.

EMILYO PROGRAMI

EMILYO je načelno podređen Europskom sigurnosnom i obrambenom fakultetu (European Security and Defense College - ESDC) te Implementacijskoj grupi (Implementation group - IG) za EMILYO. Ove institucije razvile su način europeizacije

visokog vojnog školstva s posebnim naglaskom na poticanje zajedničke kulture sigurnosti i obrane, kroz dvije glavne smjernice razvoja:

1. Obveza izobrazbe i obuke mlađih časnika o svim aspektima CDSP-a.
2. Nužnost stavljanja mlađih časnika u europsko okruženje tijekom raznih faza inicijalne časničke obuke.

Naime, inicijativa je izgrađena na dvije glavne pretpostavke: prva je da mlađi časnici sve češće rade u međunarodnom okruženju već u početnim fazama svoje karijere. Ovo se vidi na terenu u mirovnim i humanitarnim misijama i operacijama, posebno u vojskama zapadnih zemalja. Druga pretpostavka je da će mlađi časnici puno bolje raditi na terenu u međunarodnom okružju, ako su već tijekom školovanja bili izloženi radu,

certificirani da na najbolji način održavaju EU politike i koncepte. Ovo je i razlog da certifikate svih naših tečajeva potpisuje visoki predstavnik EU za vanjsku i sigurnosnu politiku, trenutačno je to Catherine Ashton. Sve obućne aktivnosti koje provodi ESDC, podupiru implementaciju EU sveobuhvatnog pristupa upravljanju krizama. ESDC mreža se sastoji od brojnih stručnjaka iz područja civilne i vojne obuke koji surađuju na nacionalnoj i europskoj razini, dijeleći stručnost, razvijene standarde i naučene lekcije. Gotovo svi ESDC tečajevi spađaju diplomate, policajce, pravne stručnjake, civilne administratore i vojne stručnjake, kako bi se poboljšalo njihovo međusobno razumijevanje i omogućilo im bolji i učinkovitiji zajednič-

ki rad prema istim političkim i operativnim ciljevima. Na taj način ESDC aktivno i značajno utječe na razvoj zajedničke europske sigurnosne kulture.

Kako vidite daljnji razvoj ESDC?

Vijeće je u travnju 2013. odobrilo novi pravni dokument za ESDC (Council Decision 2013/189/CFSP) koji daje sveučilištu pravni okvir djelovanja, proračun i dopunsko osoblje. Kada bude u cijelosti implementiran, ojačat će sveukupne kapacitete sveučilišta i omogućiti daljnju sinergiju obuke EU modelom Udrživanje i razmjena (Pooling and sharing). Moguće je više se posvetiti obuci civila u upravljanju krizama, a u potpori realizacije CSDP-a. ESDC i dalje čeka veliki posao i mnogo izago-

va u sljedećih nekoliko godina, stoga bismo vrlo rado pozvali i druge civilne i vojne obrazovne i obućne institucije da se priključe našoj mreži.

Što to čini europski pristup vojnom obrazovanju toliko drugačijim i jedinstvenim?

Važna činjenica jest da vojna obuka i obrazovanje mora biti sagledano u kontekstu zajedničke Europske sigurnosne kulture. Ona je obilježena shvaćanjem da niti jednu krizu danas ili u neposrednoj budućnosti ne može riješiti samo jedna zemlja i to samo svojim oružanim snagama. Rješenje je u uporabi nekoliko instrumenata koji uključuju političke, diplomatske, razvojne, ekonomski i druge civilne i vojne mjeru. Stoga je civilno-vojna kooperacija

ključna odrednica europskog pristupa i posljedično iznimno utječe na vojno obrazovanje. Drugi važan aspekt su dugoročni ciljevi izneseni u Ugovoru iz Europske unije o razvoju CSDP-a koji tijekom vremena mogu dovesti do stvaranja zajedničke europske obrane – cilj koji u ovom trenutku ne dijele sve zemlje članice, ali većina njih ozbiljno promišlja o konceptu. Stoga je iznimno važno da se unutar zemalja članica uspostavi suradnja u području obuke i izobrazbe, ne samo stozernog osoblja, već na samom početku časničke izobrazbe, tijekom njihova uvođenja u vojni sustav. Europska inicijativa za razmjenu mladih časnika inspirirana ERASMUSOM, EMILYO je stoga važan korak u pravom smjeru.

prakse u stranoj zemlji kao zapovjednički vodova. Sljedeća slika prikazuje države koje sudjeluju i broj kadeta koji su upućene u njih.

3. Završetak cijelokupnog vojnog obrazovanja u jednoj državi je moguć u Austriji, Poljskoj, Češkoj, Slovačkoj i Francuskoj, ali se događa rjeđe zbog usklađivanja sa standardima civilnog obrazovanja i dijela vojne obuke.

4. Razmjena kadeta i mladih časnika u vojnoj obuci.

Razmjene su najčešće tijekom ljetnih i

zimskih kampova, vojnih obuka ili staziranja, iznimno su intenzivne s više od 100 obučnih aktivnosti godišnje. S obzirom na to da je samo manji dio nije verificiran sustavom ECTS bodova, statistike je teže pratiti i uskladiti.³ Trenutačno je ponuđeno više od 36 oblika vojne izobrazbe i obuke u 10 europskih vojnih akademija u trajanju od teden do šest mjeseci. Zemlja primateljica najčešće snosi sve troškove školovanja, smještaja i prehrane, a matična zemlja troškove putovanja i dnevnicu.

Hrvatski kadeti na modulu D vojne obuke u Austriji

1 Palle, Gell (2013): str. 86
2 Wiedner, Gell (2012): str. 14

3 Austrija je krajem 2010. godine ponudila model ECTS bodovanja za ne-akademische sadržaje, ali on još uvijek nije akreditiran i primijenjen na sve zemlje Unije. Gell, H.: *Users' Guide for Workloads' Calculation of Non-Academic Basic Officer Education*. Teresian Military Academy, Wiener Newstadt, December, 2010.

Pet godina programa EMILYO omogućio je razmjenu 630 kadeta i mladih časnika diljem europskih vojnih akademija, pa se iz godinu u godinu broj dana razmjene intenzivno povećavao. Iako je EMILYO primarno orijentiran na kadete i mlade časnike, on je značajno utjecao i na same vojne obrazovne institucije koje su se morale prilagoditi akreditiranim programima, sadržajima i standardima obučavanja, provođenju obučnih sadržaja na stranom jeziku (najčešće engleskom ili francuskom), prihvatići strane polaznike i vrednovati vlastite programe i kroz njihova iskustva, viđenja i stavove. ■

VIJESTI

Posjet makedonskog ministra obrane MORH-u

Izaslanstvo Ministarstva obrane Republike Makedonije na čelu s ministrom obrane Talatom Xhaferijom sastalo se 28. siječnja, u sklopu službena posjeta Republici Hrvatskoj, s hrvatskim ministrom obrane Antom Kotromanovićem i načelnikom Glavnog stožera generalom zbora Dragom Lovrićem. Razgovaralo se o aktualnostima u kontekstu integracije država regije u NATO i EU, nadolazećem NATO samitu, "politici otvorenih vrata", zajedničkom angažmanu u opera-

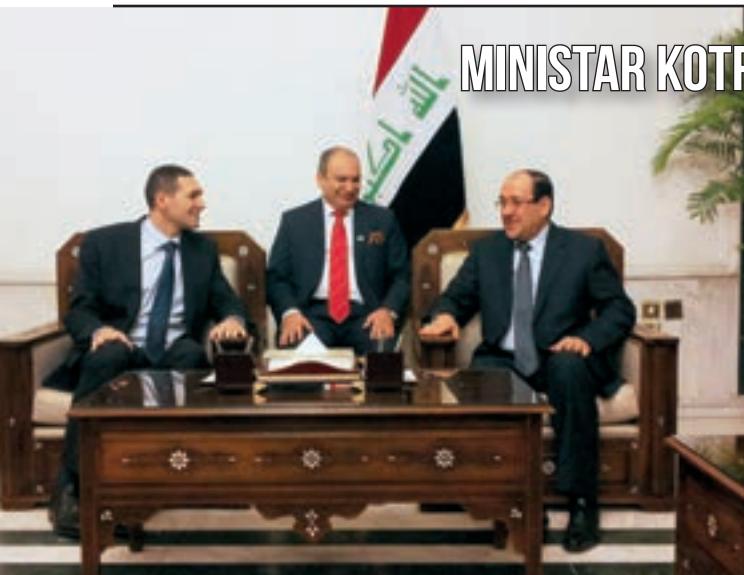
cijama potpore miru, o projektima u okviru Američko-jadranske povejlje, te suradnji makedonske vojske s hrvatskim gospodarstvenicima. Nakon sastanka ministar Kotromanović je istaknuo da je obrambena suradnja Hrvatske i Makedonije na visokoj razini, te da će posjet makedonskog ministra obrane pridonijeti njezinu dalnjem poboljšanju i proširenju odnosa između dviju zemalja. "Na sastanku se razgovaralo o tri ključna segmenta: o razmjeni iskustava na području vojnog obra-

zovanja i obuke, o mogućnostima vojno-tehničke suradnje i zajedničkom angažmanu u operaciji potpore miru ISAF u Afganistanu", rekao je ministar Kotromanović te je dodao da Hrvatska snažno podupire Makedoniju na putu u NATO i EU. Ministar Xhaferi također je naglasio da je suradnja dviju zemalja na visokoj razini te da Republika Makedonija podupire zajedničko sudjelovanje u misiji ISAF u Afganistanu. "U kontekstu Pametne obrane (Smart Defence) treba poduprijeti zajednič-

ku vojno-tehničku suradnju što će rezultirati smanjenju troškova s obje strane", rekao je ministar Xhaferi. Izaslanstvo Ministarstva obrane Republike Makedonije održalo je i radni sastanak s predsjednikom Republike Hrvatske Ivom Josipovićem, te s predsjednikom Hrvatskog sabora Josipom Lekom, a posjetilo je i Zrakoplovno-tehnički centar u Velikoj Gorici, tvrtku "Đuro Đaković" u Slavonskom Brodu i tvornicu "Bošrovo" u Vukovaru.

OJI

MINISTAR KOTROMANOVIC U SLUŽBENOM POSJETU IRAKU

Ministar obrane Ante Kotromanović s izaslanstvom je od 19. do 22. siječnja bio u službenom posjetu Republici Irak gdje ga je primio predsjednik iračke Vlade Nouri al-Maliki.

Tijekom radnog sastanka istaknuto je da je obrambena suradnja Hrvatske i Iraka na visokoj razini, te da će posjet ministra obrane RH pridonijeti njezinu dalnjem poboljšanju i proširenju.

Ministar Kotromanović je izrazio namjeru nastavka angažmana Republike Hrvatske u naporima međunarodne zajednice usmjerenim na stvaranje preduvjeta za dugoročnu stabilnost Iraka radi jačanja iračkih kapaciteta za samostalan odgovor na izazove u izgradnji sigurnosti, te politički i gospodarski prosperitetnog društva. "Republika Hrvatska već je, kroz NATO misiju za obuku Irak - NATO Training Mission Irak, sudjelovala u opremanju i obuci

iračkih oružanih snaga", rekao je ministar. Predsjednik Vlade Iraka Nouri al-Maliki zahvalio je na dosadašnjoj potpori Hrvatske u izgradnji stabilnog iračkog društva te njezinu doprinosu u izgradnji sposobnosti iračkih sigurnosnih snaga. Također je iskazao i potporu produljavaju gospodarskih i industrijskih odnosa Iraka i Hrvatske. Razgovaralo se i o sigurnosnoj situaciji u Iraku, kao i situaciji u široj regiji. Ministar Kotromanović sastao se i s nizom visokih dužnosnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Irak, te je posjetio iračku Vojnu akademiju. Razmjenjena su mišljenja o dosadašnjoj, te mogućnostima unapređenja bilateralne obrambene suradnje s naglaskom na utvrđivanju dalnjih modaliteta suradnje na području obuke, vojnog obrazovanja i vojno-tehničke suradnje.

OJI

IZGRADNJA VOJNOG MUZEJA I SPOMENIKA DOMOVINI

U Uredu Predsjednika Republike održan je 24. siječnja radni sastanak predsjednika Republike Ivo Josipovića s ministrom obrane Antom Kotromanovićem, ministrom branitelja Predragom Matićem, načelnikom Glavnog stožera OS RH generalom zbora Dragom Lovrićem i zagrebačkim gradonačelnikom Milanom Bandićem, te s predstavnicima Ministarstva kulture i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta o inicijativama osnivanja Hrvatskog vojnog muzeja i Spomenika domovini. Na prostorima bivše tvornice Gredelj i Paromline u središtu Zagreba izgraditi će se Vojni muzej i Spomenik domovini, a na Mirogoju Hrvatsko vojno groblje, zaključeno je na sastanku. Predsjednik Josipović izjavio je nakon sastanka da sinergija državnih institucija i Grada Zagreba može dovesti do vrijednih ideja i projekata. "Ministarstva branitelja i obrane inicirala su podizanje Vojnog muzeja i Spomenika domovini ili Spomenika neznamom junaku", rekao je dodavši da je stvar povjerenstva kako će se taj spomenik zvati. "Postignuti su neki važni načelnici dogovori pa mislim da se Hrvatska i Grad Zagreb nalaze pred realizacijom vrijednih projekata", zaključio je Predsjednik. Ministri Kotromanović i Matić podržali su inicijativu za izgradnju Vojnog muzeja i Spomenika domovini, rekvavši kako je riječ o potrebama.

OJI

Foto: Ured Predsjednika / D. Opaček

OJJ, snimio Stjepan BRIGLJEVIĆ

OBLJETNICE

Pripadnici Oružanih snaga RH sa 148 ratnih zastava postrojbi iz Domovinskog rata sudjelovali su u mimohodu ulicama grada Zadra u povodu obilježavanja 21. obljetnice vojno-redarstvene operacije Maslenica

OBILJEŽENA 21. OBLJETNICA

VRO MASLENICA

U povodu obilježavanja 21. obljetnice vojno-redarstvene operacije Maslenica 21. siječnja izaslanik Predsjednika Republike Hrvatske načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general zbora Drago Lovrić, predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko, ministar branitelja Predrag Matić i izaslanik ministra obrane, pomoćnik Viktor Koprivnjak položili su vijence ispred središnjeg križa na zadarskom groblju za poginule branitelje. Zajednički vjenac su položila i izaslanstva Oružanih snaga Republike Hrvatske i Ravnateljstva policije. U izaslanstvu OSRH bili su zapovjednik HRM-a komodor Robert Hranj, zamjenik zapovjednika i načelnik Stožera HKoV-a brigadni general Mladen Fuzul, te zapovjednik GMTRB HKoV-a brigadni general Boris Šerić. Vjenici su položeni i kod spomen-obilježja 3. bojne 4. gardijske brigade Imotski sokolovi, a

nakon toga je služena i misa za poginule hrvatske branitelje. U mimohodu ulicama grada Zadra u pratinji orkestra OSRH i ove su godine sudjelovali pripadnici Oružanih snaga RH sa 148 ratnih zastava postrojbi iz Domovinskog rata. Vojno-redarstvena operacija Maslenica bila je prva velika oslobodilačka operacija hrvatske vojske i policije. Počela je 22. siječnja 1993. u 6 sati

ujutro. U tri su dana hrvatski branitelji u zadarskome zaleđu oslobodili 15-ak sela te bitne strateške točke kao što su Novsko Ždrilo i zrakoplovna baza Zemunik. Operacija je bila ključna za obranu Hrvatske od neprijateljske agresije i daljnja vojna djelovanja hrvatske vojske i policije te najava pobjedno-sne operacije Oluje 1995. U prva tri dana akcije poginulo je 19 pripadnika Hrvatske vojske

i MUP-a, ranjeno ih je 70. No zbog snažnih topničko-raketnih i tenkovskih, a povremeno i pješačko-diverzantskih napada agresora koji su uslijedili odmah nakon operacije Maslenice, do 31. ožujka 1993. poginulo je 127 hrvatskih branitelja. U operaciji Maslenica bile su angažirane sve grane Oružanih snaga RH, a sudjelovale su postrojbe tadašnjeg Zbornog područja Split (4. gar-

dijska brigada, taktičke grupe 112. i 113., 126. brigade, 7. domobranska pukovnija, 40. inženjerijska bojna, 72. bojna Vojne policije), specijalne postrojbe MUP-a, dijelovi 9., 3., 2., i 1. gardijske brigade, dijelovi postrojbi Glavnog stožera HV-a, Središnjica elektroničkog djelovanja Split, kopnene, diverzantske i pomorske snage HRM-a, te Eskadrila helikoptera HRZ-a i PZO-a. ■

VIJESTI

Foto: Tomislav Brandt

INICIJALNA PLANSKA KONFERENCIJA VJEŽBE SEESIM 14

U vojarni Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski" 21. je siječnja započela Inicijalna planska konferencija vježbe SEESIM 14. Riječ je o sedmoj u nizu međunarodnih računalno potpomognutih simulacijskih vježbi koje, iz međusobno povezanih zapovjednih mjeseta u lokalnim simulacijskim središtima, provode zemlje članice SEDM - Inicijative ministara obrane jugoistočne Europe. Vježbe SEESIM se održavaju svake dvije godine i njima se uvežbava zajedničko međunarodno i civilno-vojno djelovanje u iznenadnim situacijama poput velikih požara, poplava, razornih potresa, napada u internetskom prostoru i radioloških, nuklearnih, kemijskih ili bioloških te tehničko-tehnoloških katastrofa. SEESIM 14 će se održati u rujnu ove godine. Direktor vježbe je zapovjednik Zapovjedno-operativnog središta (ZOS) Glavnog stožera OSRH brigadni general Ivan Jurić.

Republika Hrvatska je, uz Republiku Bugarsku, suorganizator ovogodišnje vježbe. Simulacijsko središte Zapovjedništva za obuku i doktrinu Hrvatske kopnene vojske bit će glavno zapovjedno mjesto vježbe. Na vježbi će se upotrebljavati simulacijski sustav JCATS. Naša zemlja je bila i domaćin Prve planske konferencije, održane od 24. do 27. rujna prošle godine. Konferencije su središnji događaji u kontinuiranom procesu planiranja vježbe. Na Inicijalnoj planskoj konferenciji, koja završava 24. siječnja, sudjeluju vojni i civilni predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Gruzije, Crne Gore, Rumunjske, Makedonije, SAD i SEEBrIG-a (South-Eastern European Brigade).

Na početku konferencije u ime ministra obrane RH sudionicima se obratio načelnik Sektora za obrambenu politiku i planiranje MORH-a Tomo Radičević. Iстакнувши veliko iskustvo svih sudionika, Radičević je izrazio uvjerenje da će konferencija, otvorenim i konstruktivnim dijalogom, iako pridonijeti uspješnosti procesa planiranja SEESIM-a 14. Vježba je vrlo važna jer predstavlja savršeni alat za razvoj regionalne suradnje, koordinacije i interoperabilnosti, naglasio je predstavnik MORH-a.

Bugarski brigadir Valentin Cvetanov, koji je uz pukovnika OSRH Krešimira Lokasa supredsjedatelj Upravljačke skupine vježbe, rekao je da će kroz vježbu SEESIM 14 regionalna simulacijska mreža pomoći ujedinjenju standarda i boljoj suradnji članica SEDM. Kao suorganizator vježbe Bugarska daje veliku pozornost procesu planiranja i zato vjerujemo da će Inicijalna planska konferencija biti vrlo produktivna, zaključio je Cvetanov. Zemlje članice SEDM-a su: Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Grčka, Gruzija, Italija, Crna Gora, Rumunjska, Srbija, Slovenija, Makedonija, Turska, Ukrajina i SAD, te zapovjedništvo SEEBrIG-a, a zemlja promatrač je Moldavija.

D. VLAHOVIĆ

ESKADRILA TRANSPORTNIH HELIKOPTERA DOBITNIK PRIZNANJA "PONOS HRVATSKE"

Eskadrila transportnih helikoptera (ETH) 93. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a dobitnik je priznanja "Ponos Hrvatske" koje svake godine dodjeljuje Udruga Ponos Hrvatske pojedincima i grupama za humanost, hrabrost, dobrotu i nesrećnost. Nagrada je pod visokim pokroviteljstvom Predsjednika RH dodijeljena 19. siječnja na svečanosti u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu. Od više stotinu prijava za djela kojima su pokazali iznimnu ljudskost, inspirirali druge ili učinili nešto zbog čega su primjer drugima, pojedincima i udruženama uručene su 24 staklene statuete "Srce na dlani", među njima i Eskadrili transportnih helikoptera. Predsjednik Josipović čestitao je dobitnicima i organizatorima i podržao ih u nastojanjima da se čuje što više dobrih vijesti.

PRIJAM KOD GRADONAČELNIKA SPLITA

Posadu Eskadrile transportnih helikoptera, dobitnika priznanja "Ponos Hrvatske", primio je 22. siječnja gradonačelnik Splita Ivo Baldasar. Uz članove posade i ostale nagrađene sa splitskog područja na prijemu je bio i zapovjednik 93. zrakoplovne baze pukovnik Karol Lučan. Gradonačelnik Baldasar je kazao kako u ime svih građana Splita čestita dobitnicima priznanja "Ponos Hrvatske" koji su zbog svojih humanih djela uistinu postali ponos Splita i cijele RH. "Sve ste rekli svojim djelima, mi smo tu da varimo jednom kažemo velika hvala. Možemo samo poželjeti svu vašu silnu energiju i pozitivni duh pretočiti i na druga područja života i siguran sam kako bi bilo svima bolje", kazao je gradonačelnik.

U ime dobitnika zahvalio je satnik Ante Šintša Kozina, zapovjednik ETH-a koji je kazao kako je Eskadrila zbog niza svojih humanitarnih misija koje provodi hitnim medicinskim letovima i traganjem i spašavanjem postala prepoznatljivi dio grada Splita.

M. KARAČIĆ

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

93. ZB ZEMUNIK

Natporučnica Antonija Mutabžija, nastavnica je letenja u Eskadrili aviona 93. zb, no uz svoje redovite zadaće nalazi vremena i za svakodnevno bavljenje fitnessom. Za sport kojim se bavi treba mnogo truda, rada i upornosti, a upravo se intenzivno priprema za državno natjecanje koje bi se trebalo održati u svibnju. "Aktivno bavljenje fitnessom ne samo da me drži u kondiciji koja je bitna u mom pozivu, nego mi je pojačalo i samopouzdanje, odlučnost, nepokolebljivost, lakše i brže donosim odluke što mora biti odlika svakog nastavnika letenja", ističe Antonija koja je jednu traumatičnu životnu situaciju pretvorila u veliku pobjedu...

NAJMLAĐA NASTAVNICA LETENJA I AKTIVNA SPORTEŠICA

"Prognoze su bile loše. Bilo je upitno hoću li moći hodati", prisjeća se natporučnica Antonija Mutabžija, najmlađi nastavnik letenja u HRZ-u i PZO-u, događaju iz 2009. godine. Nakon pada sa skutera zdjelica joj je napukla na nekoliko mjesta, a bilo je tu i još prijeloma. No nasreću oporavak je krenuo dobro. "Dobro si prošla. Vjerljivo su te mišići spasili", kazao joj je liječnik kad se potpuno oporavila. "Upravo mi je ta rečenica bila motiv da se aktivno posvetim sportu". Odlučila se za treniranje u teretani. Nakon nesreće motivacija i želja za treniranjem bile su velike. Čim prohoda i napavi prvi čučanj, ide u teretanu. Tako je i bilo. "Shvatila sam koliko je tijelo važno, imamo samo jedno i neće biti druge prilike, rodila sam se u ovom tijelu i moram ga paziti i čuvati baš onoliko koliko i ono mene." Odlučila je biti predana u svojoj namjeri baš kao što je to bilo i kad je odlučila postati nastavnik letenja. "Čim sam došla na selekciju i vidjela kako nas nastavnici letenja poučavaju, kako rade s nama, pokazuju vještine letenja, odlučila sam biti nastavnica letenja. Alternative nije bilo. Htjela sam mojim učenicima biti ono što su oni tada bili nama. Imala sam veliko poštovanje prema njima i bili su mi uzor," kaže natporučnica. Nakon radnog dana u Eskadrili redovito dva sata provodi u teretani i to šest dana

tjedno. Izostanka s treninga nema a vrlo je važna i kontrola prehrane. U početku nije bilo brojenja kalorija. Kako se gradila mišićna masa i prehranu je polako prilagođavala. Počela je brojiti kalorije, paziti na omjer bjelančevina, ugljikohidrata, masti, pa je krenula i s vaganjem obroka. Išla je korak po korak. Fitnessom se za sada bavi na amaterskoj razini. Do sada je sudjelovala na dva međunarodna natjecanja u Umagu i Mariboru. Hrvatskom body building savezu, čiji je član, šalje se prijava za natjecanje. Oni potom procjenjuju u kakvoj je kandidat formi i može li uopće na natjecanje.

S obzirom na mišićnu masu i definiciju sada je u kategoriji bikini fitnessa. Na natjecanjima u rjezinoj kategoriji najveća je pozornost na simetriji, mora se vježbati svaki dio tijela, sve mora biti u balansu. Gleda se i hod, stav i stil. Sve treba biti usklađeno. "Ako pobijedim na nekom amaterskom natjecanju, vjerljivo ću dobiti prokartu. U svakom slučaju krenula sam u tom smjeru." No napominje kako sigurno neće stalno ostati u kategoriji bikini fitnessa. "Vjerljivo ću morati prijeći u sljedeću kategoriju u kojoj se ocjenjuje veća mišićna masa, vaskularnost, separacije mišića...". Sad je u fazi povećanja mišićne mase ali, napominje, laganim tempom. "Najbolje mjerilo u fitnessu nije vaga nego ogledalo i

"Uporna sam i dosljedna u svemu što radim", kaže natporučnica Antonija. "Kad sam odabrala zanimanje vojnog pilota znala sam da je već prvu stepenicu, liječnički pregled teško proći. No to me nije pokolebalо. Nije mi bilo lako ni nakon opće gimnazije krenuti na tehnički fakultet. Bilo je teško, ali "zapela" sam i odlučila da to moram završiti koliko god trebalo vremena i naporu. Temeljita u svemu što radi izabrala je i sport u kojem se baš to i traži, u kojem su presudni detalji, ali i koji joj pomaže u poslu kojim se bavi. "Aktivno bavljenje fitnessom ne samo da me drži u kondiciji koja je bitna u mom pozivu, nego mi je pojačalo i samopouzdanje, odlučnost, nepokolebljivost, lakše i brže donosim odluke što mora biti odlika svakog nastavnika letenja", ističe Antonija koja je tako jednu traumatičnu životnu situaciju pretvorila u veliku pobjedu. Ne misli odustati sve dok, kaže, bude zdravlja. Upravo sad se intenzivno priprema za državno natjecanje u body buildingu i fitnessu koje bi se trebalo održati u svibnju. "Morate imati cilj. Kad ga ostvarite, idete dalje. Postavljate pred sebe nove zahtjeve. Inače nema smisla", životni je moto natporučnice Antonije Mutabžije. ■

RAZGOVOR

Časnički namjesnik Davor Petek, prvi dočasnik OSRH

Cilj nam je bio da na razini cijelih Oružanih snaga prepoznamo kvalitetu, osobito na tzv. nižim pozicijama unutar sustava. Željeli smo te pojedince podići na najvišu razinu, pokazati da OSRH cijeni svakoga tko radi i pridonosi sustavu, posebno one koji daju i više nego što se od njih traži, samoinicijativni su, posvećuju svoje slobodno vrijeme postrojbi...

OSRH PREPOZNAJE KVALITETU NAJ

Prvi dočasnik OSRH, časnički namjesnik Davor Petek najavio je u razgovoru objavljenom u Hrvatskom vojniku prije godinu dana, kako će 2013. biti godina vojnika i dočasnika. Pritom je naveo što sve očekuje od godine koja je sada već za nama i što će se tijekom nje poduzimati. U prvom su planu bila mjeseca proglašenja najboljih vojnika i dočasnika na razini grana i cijelih OSRH. Sada, godinu dana poslije bilo je zanimljivo čuti rezime 2013. kao godine dočasnika i vojnika koji nam je dao časnički namjesnik Petek. Razgovor smo vodili nekoliko dana prije njegova odlaska u Afganistan, gdje na šest mjeseci preuzima dužnost prvog dočasnika u jednom od zapovjedništava NTM-A/ISAF-a.

Je li 2013. stvarno bila godina vojnika i dočasnika?

Rekao bih da jest. Ne sto posto onako kako sam želio, ali u najvećem dijelu jest. Cilj nam je bio da na razini cijelih Oružanih snaga prepoznamo kvalitetu,

Od ove smo godine uveli novu vođinu bilježnicu koja će još više poboljšati sustavno praćenje rada i kvalitete vojnika i dočasnika. Meni osobno, to je najbitnije. Bez tih ljudi naš sustav ne može funkcionirati

osobito na tzv. nižim pozicijama unutar sustava. To su vojnici i dočasnici u postrojbama koji možda nemaju priliku biti javno pohvaljeni za svoj rad. Željeli smo ih podići na najvišu razinu, pokazati da OSRH cijeni svakoga tko radi i pridonosi sustavu, posebno one koji daju i više nego što se od njih traži, samoinicijativni su, posvećuju svoje slobodno vrijeme postrojbi...

Vojnici i dočasnici vrlo često se nazivaju i "kralježnicom" naših Oružanih snaga ...

Definitivno. Mislim da se u OSRH možda i zaboravilo što mi sve radimo. Zaista smo imali široku lepezu ljudi koji su bili proglašeni najboljim vojnicima i dočascnicima: od pješaka do pirotehničara, od medicinskog do zrakoplovnog tehničara, pa ronilaca, vojnih policajaca... Stvarno smo imali ljude koji rade mnogo poslova koji se nekad i zaborave. Proglašenjima najboljih vidjelo se da se u velikom broju slučajeva radi ono što je bitno

ne samo za sebe i za svoju malu cijelinu, nego i za cijele Oružane snage.

Pobjednici su nominacije zasluživali zbog različitih zasluga, pa i "nevojničkih", od čišćenja snijega, preko gašenja požara, sve do spašavanja ljudskih života. Kako to komentirate?

Primjer popravljanja tehnike i čišćenja snijega u ekstremnim uvjetima s početka 2013. upravo je primjer samoinicijativnosti i žrtvovanja svojeg slobodnog vremena da bi postrojba mogla normalno funkcionirati. Spašavanje ljudskog života je drugi kraj "ekstrema", ali pri tome su naši pripadnici opet pokazali inicijativu i želju da pomognu civilima. Ne zaboravimo, OSRH ne izvršava samo vojne zadaće.

Jesu li proglašenja razvila pozitivno natjecanje među granama i postrojbama?

Jesu i to je sigurno pomoglo da nadređeni dočasnici i časnici bolje pra-

broj 440 / 31. siječnja 2014.

15

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

te rad svojih podređenih. Znate, kad čovjek čita Hrvatski vojnik i vidi da je netko iz druge postrojbe postao vojnik ili dočasnik mjeseca i zašto, često može pomisliti da u njegovoj postrojbi postoji netko tko je priznane zasluzio barem jednako, ako ne i više. Zašto nije odabran? Zato jer nije bio dovoljno praćen i prepoznat! No kako su mjeseci prolazili, sve se počelo više pratiti i konkurenca je postajala sve veća. Na temelju toga, od ove smo godine uveli novu vođinu bilježnicu koja će još više poboljšati sustavno praćenje rada i kvalitete vojnika i dočasnika. Meni osobno, to je najbitnije. Bez tih ljudi naš sustav ne može funkcionirati.

Sa sve većim brojem nominacija vjerojatno je rasla i težina posla odbora prvih dočasnika grana OSRH koji je proglašavao pobjednike?

Bilo je mjeseci kad je izbor bio vrlo težak. Kad dobijete desetak izvrsnih nominacija, prevagnu detalji. Naravno, moglo se dogoditi da je bilo onih koji

BOLJIH POJEDINACA

su više zasluzili priznanje, ali nisu bili odabrani, prepoznati ili nominirani. No mislim da to ne umanjuje postignuće ovih dvadesetčetvero vojnika i dočasnika. Mislim da su to sve vrhunski ljudi koji su pokazali da svojim radom definitivno poboljšavaju cijeli sustav. Zanimljivo je da su zastupljeni gotovo svi dijelovi OSRH, što pokazuje da svi imamo jednaku važnost i ulogu.

Prema listi najboljih čini se da je iskustvo vrlo bitno za uspješnost?

Ono je najbitnije kad se traži brza reakcija na nepoznatu ili nepredviđenu situaciju, koje su često bile povod za nominaciju. No nemojmo zanemariti da na listi ima i mladih vojnika, koji su odmah nakon ulaska u sustav pokazali da na njih možemo vrlo ozbiljno računati u budućnosti.

Vratimo se na opću ocjenu 2013. Godina je donijela intenziviranje vježbovnih i obučnih doga-

daja. Kako su dočasnici OSRH reagirali na to i jesu li spremni na još jači tempo u 2014.?

Jesu, jer nam je obuka prioritet broj jedan. Uskoro će se smanjiti obuka u području priprema za ISAF zbog smanjenja veličine hrvatskog kontingenta, ali i dalje se pripremamo za zadaće u Republici Hrvatskoj i one koje proizlaze iz članstva u NATO-u i EU. Ova će godina nama dočasniciima donijeti dosta promjena u obuci, osobito pojedinačne. Već sam spomenuo bilježnicu vođenja, stupio je na snagu novi pravilnik o vježbovnim postupcima, mijenja se pravilnik o vojnim odorama, dolazi novi prioručnik temeljnih vojnih zadaća... To su sve stvari za koje smo odgovorni mi, dočasnici. Bit ćemo uključeni 150%, ne samo u obuku, nego i u praćenje rada. Želim da se na kraju godine za svakoga u OSRH može nabrojati: ovaj je djelatnik ili djelatnica prošao to i to, ovo su najkvalitetniji ljudi, ovo su ljudi s kojima moramo dodatno

Natjecanje za najspremnijeg pripadnika OSRH održat će se i ove godine na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" i području grada Slunja. Bit će dručiće od proteklih, pozvali smo pripadnike četraest savezničkih i partnerskih vojski te zapovjedništava, jednog američkog i četiri NATO-ovih. Koliko će ih se odazvati, još ćemo vidjeti, ali interes je velik. Utrka će biti najzahtjevnija dosad, s mnogo više prepreka i gađanja, ali isključivo vezana za temeljne vojničke vještine

raditi da bi došli do željene razine. Mi i naši zapovjednici moramo imati točnu sliku stanja uvježbanosti svakog pojedinca!

Atraktivno natjecanje za najspremnijeg pripadnika OSRH održat će se i ove godine. Možete li ga već sada najaviti?

Održat će se na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" i području grada Slunja. Bit će dručiće od proteklih, pozvali smo pripadnike četraest savezničkih i partnerskih vojski te pet zapovjedništava, jednog američkog i četiri NATO-ovih. Koliko će ih se odazvati još ćemo vidjeti, ali interes je velik. Utrka će biti definitivno najzahtjevnija dosad, s mnogo više prepreka i gađanja, ali isključivo vezana za temeljne vojničke vještine. Njih želimo promovirati jer ih mora imati svaki pripadnik OSRH. Cilj će biti u gradu Slunj, želimo da natjecanje bude što više prezentirano javnosti. Osobno se nadam da će pobijediti vojnik ili dočasnik OSRH! ■

• VOJARNA "ZEMUNIK"

HRVATSKI INSTRUKTORI SAMO

Pripadnici Bojne za specijalna djelovanja završili su obuku bočnih strijelaca na helikopteru Mi-171 Sh, a riječ je o prvoj takvoj obuci koju su samostalno organizirali i proveli obučavatelji iz 91. i 93. zb HRZ-a i PZO-a. Hrvatski obučavatelji, tehničari letači, certifikate za provedbu obuke dobili su od američkih instruktora Nacionalne garde Minnesota pa su razvili sposobnosti obuke nacionalnih i pripadnika partnerskih zemalja. Bočni su strijelci neizostavna sastavnica savjetodavnih helikopterskih timova koji u sklopu operacije ISAF provode obuku afganistanskih zračnih snaga, a ovakva je obuka važna za sigurnost helikopterskih posada u njihovim operativnim zadaćama...

Tehničari letači HRZ-a i PZO-a ospozobljeni i licencirani za obučavanje bočnih strijelaca na helikopteru Mi-171 Sh prvi su put sredinom siječnja samostalno proveli obuku bočnih strijelaca. U ovom prvom "našem" obučnom ciklusu za bočne strijelce ospozobljavali su se pripadnici Bojne za specijalna djelovanja. Inače, hrvatski obučavatelji, tehničari letači, certifikate za provedbu obuke dobili su od američkih instruktora Nacionalne garde Minnesota u rujnu prošle

godine pa su razvili sposobnosti obuke nacionalnih i pripadnika partnerskih zemalja. U obuci je sudjelovala posada helikoptera iz Eskadrile višenamjenskih helikoptera 91. zb te obučavatelji tehničari letači iz 91. i 93. zb. Teoretski dio obuke proveden je u Eskadrili višenamjenskih helikoptera 91. zb u Zagrebu, a praktični u 93. zb u Zemuniku i na helikopterskom streljuštu "Crvena zemlja" kod Knina gdje su gađane mete. Uz obuku za djelovanje sa strojnicom PKT s bočnih vrata helikoptera,

polaznici su se obučavali za skeniranje prostora, komunikaciju s posadom, usvajanje terminologije, vizualnu pretragu i procjenu udaljenosti, te navođenje helikoptera za slijetanje, odnosno upozoravanje na prepreke u letu. Obučavatelj desetnik Duško Plazonić, tehničar letač u Eskadrili transportnih helikoptera pojašnjava da je djelovanje strojnicom samo 20-ak posto onoga za što moraju biti ospozobljeni bočni strijelci. Sve su druge zadaće povezane s usvajanjem parametara koji su

bitni za sigurnost helikoptera i posade. "Navođenje helikopetra, procjena leta, kontrola utovara tereta i ljudi, ispomoći tehničaru letaču... , dio su vještina i znanja koja su trebali usvojiti tijekom obuke," ističe Plazonić. Obukom je zadovoljan. "Bilo je dobro. Momci su odlični. S naoružanjem su izvrsno upoznati, ipak su to pripadnici BSD-a. Pokazali su veliki trud i zalaganje. Sve je uspješno provedeno." Narednik Pavo Šapina, jedan od polaznika tečaja, kaže kako je najslože-

Leida Parlov, snimio Davor Kirin

"S obzirom na spektar zadaća koje HRZ radi a tu prije svega mislim na Afganistan gdje sudjeluju naše letačke posade, piloti i letači tehničari sa zemaljskim osobljem u mentoriranju afganistanskih zračnih snaga, bočni strijelci sa znaće veću sigurnost helikoptera i njegove posade. Zahtjev je da se u takvom okružju leti s bočnim strijelcima", ističe satnik Dražen Pavlić, te dodaje kako je u interesu za bočne strijelce imati ljude iz vlastitih redova. "Kad se ljudi znaju, imaju zajednički sustav obuke, znamo svi što je tko prošao, mnogo je lakše i jednostavnije provoditi zadaće u okružju kao što je primjerice Afganistan."

STALNO PROVELI OBUKU BOČNIH STRIJEGLACA

U provedbi obuke bočnih strijelaca sudjelovalo je i mnogo onih bez kojih obuka ne bi bila uspješno provedena. Desetnik Mario Pastuhović i narednik Saša Doljan tehničari u 91. zb neki su od tih ljudi iz sjene. Vodili su brigu o kompletном naoružanju, pomagali pripadnicima BSD-a pri punjenju i pripremi strejliva za provođenje zadaće, čuvali, čistili oružje te tako dali znatan doprinos da se ova obuka u kojoj se gađalo bojnim streljivom provede sigurno. Sigurnoj i uspješno provedenoj obuci pridonijeli su i vezisti iz voda veze 91. zb, natporučnik Igor Funarić, voditelj gađanja na poligonu, osoblje te medicinsko i PP osiguranje strelišta "Crvena zemlja", 93. zb koja je osigurala logističku potporu potrebnu za pripremu i provedbu obuke.

niji dio obuke bilo slijetanje i u tome se jednostavno ne smije zakazati. Za pripadnike BSD-a ovo je još jedna dodatna sposobnost. "Ovo je za nas novo iskustvo. Bočni strijelac bitan je u cijelom procesu letenja. Kod samog leta imaže zone koje moraš promatrati, komunicirati s pilotom, navoditi ga, procjenjivati može li se ili ne sletjeti. Sve vrijeme leta svi smo na vezi", pojašnjava narednik Šapina. Odgovornost je velika, no kaže Šapina, mora se prihvativati, ne samo u ovom nego i u svim poslovima u vojsci. Inače bočni strijelci "ganeri" važna su i neizostavna sastavnica savjetodavnih helikopterskih timova (Air Advisory

Team) koji u sklopu operacije ISAF provode obuku afganistanskih zračnih snaga, a ovakva je obuka važna za sigurnost helikopterskih posada u bilo kojoj njihovoj operativnoj zadaći. Satnik pilot Dražen Pavlić koji je s pilotkinjom satnicom Mirnom Radošević bio u posadi helikoptera, zadovoljan je što su na obuci bili upravo pripadnici BSD-a. "Bočni strijelci povećavaju sigurnost helikoptera i njegove posade, a pripadnici BSD-a imaju niz specijalnosti. Zato nam je bitno da oni i srodne postrojbe prođu ovu obuku, kaže, te dodaje kako žele obučiti što više bočnih strijelaca da bi za svaku sljedeću misiju imali spremne svoje ljudе. ■

□ PREDSTAVLJAMO

Sigurno je da doprinos MORH-a i OSRH-a mnogo znači u ispunjenju životne sportske ambicije dvjema hrvatskim džudašicama, Andreji Đaković i Ivani Maranić. "To nam je velika pomoć bez koje ne bismo mogle ostvarivati ovakve rezultate. Nadam se da će i ostati tako", kaže Ivana. No obje bi se u budućnosti željele odužiti vojsci...

U siječnju 2012., pripremajući članak o vojnicima i vojnikinjama vrhunskim sportašima koji kandidiraju za Olimpijske igre u Londonu, nazvali smo satnika Marina Lackovića. U slobodno vrijeme on je predsjednik zagrebačkog Džudo kluba "Panda" čije su članice Andreja Đaković i Ivana Maranić. One su 2011. obukle odoru OSRH u okviru sporazuma koji je MORH potpisao s Hrvatskim olimpijskim odborom. "Za ovaj olimpijski ciklus još su premlade", rekao nam je tada Lacković, "naš je cilj Rio de Janeiro 2016."

Sudeći prema vijestima koje su u Hrvatsku stigle sredinom studenoga, projekt "Rio" je dobro zamušljen. Na Europskom prvenstvu ispod 23 godine obje su se okitile odličjima, iz bugarskog Samokova vratile su se s broncama, ostvarivši najveće uspjehe u karijeri. Ako održe takvu razinu i pobyeđuju u jakoj konkurenciji, Olimpijske igre postat će stvarnost.

PRVI SUSRET S TATAMIJEM

Na prvi susret s tatamijem Andreja je došla preko prijatelja koji se bavio džudom. "Kao desetogodišnjakinja došla sam na njegov trening i zaljubila se u taj sport". Ivana se svakako željela baviti borilačkim sportom: "Tata me odveo u dvoranu, gledala sam i taekwondo, ali džudo je pobijedio". Obje se ponose svojim sportom, u kojem nema udaraca i u kojem vlada poseban sportski i ljudski kodeks, blizak istočnjačkim kulturama. "Sve je počelo kao dječja igra i nisam niti slutila do kuda ću stići", smije se Andreja.

Andreja Đaković

DŽUDAŠICE OSRH VELIKIM

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

U borilačkoj dvorani vojarne HVU-a "Petar Zrinski" ukrali smo im malo slobodnog vremena koje imaju uglavnom sada, na kraju sezone. Obje su vrlo mlađe, 1991. godište. I druge stvari su kod njih iste: klub smo već spomenuli. Njihove kimone krase crni pojasevi, a oko vrata im vise nedavno osvojene bronce. Andrea je svoju osvojila u kategoriji do 63 kg, a Ivana u kategoriji do 78 kg. "Točno, konkurenca je velika, pogotovo u Europi. Da bih u Bugarskoj došla do bronce, u borbi za treće mjesto pobijedila sam talijanku Giorgis koja me prije pobjeđivala i ispred mene je na svjetskoj rang-listi", rekla je Andrea. Ivanu je malo pomazila i sreća, protivnica u borbi za broncu Španjolka Laia Talar Compano se ozlijedila i odliježe je stiglo bez borbe. No i do takve je situacije trebalo doći...

Rio je bio središnja tema našeg razgovora. Do "sna svakog sportaša" ima još dosta vremena, ali bodovi za svjetsku rang-listu skupljati će se od 1. lipnja 2014., preko grand-prix, grand-slam i masters turnira, te svjetskih kupova. Samokov je izvrsna najava za svojevrsne kvalifikacije koje će za djevojke predstavljati svako od tih natjecanja. "Stalno moramo održavati visoku razinu forme", jednoglasne su sportašice. I inače, jedna drugoj su velika potpora u životu s dosta obveza.

Sigurno je da im doprinos MORH-a i OSRH-a mnogo znači u ispunjenju životne sportske ambicije. "To nam je velika pomoć bez koje ne bismo mogle ostvarivati ovakve rezultate. Nadam se da će i ostati tako", kaže Ivana. No obje bi se u budućnost željele odužiti vojsci. Sigurno je da to i mogu, njihov sport vojnički je "uporabljiv", a u OSRH već ima tradiciju. Ivana je kategorična: "Svakako bih željela ostati u vojski, na bilo kojoj dužnosti!" Andreja otkriva i razmišljanja o Časničkoj školi nakon završetka izobrazbe. Naime, obje džudašice uspješno polaze Kineziološki fakultet. "Sigurno ne bismo imale problema s prilagođavanjem, kroz sport smo se naučile na disciplinu i tu nema velike razlike", potvrđuju djevojke prisjećajući se služenja vojnog roka u Požegi. Dani se ondje nisu razlikovali od uobičajenih: rano ustajanje, treninzi, učenje...

Vrijeme Olimpijade 2016. trebalo bi predstavljati vrhunac sportske forme za obje džudašice, no to je samo pretpostavka. Uspjesi se mogu ostvarivati i s 35 godina. Dakle, pred Andrejom i Ivanom je još mnogo, mnogo vremena... Ivana mašta: "Voljela bih osvojiti svjetsku i seniorsku medalju da upotpunim... kolekciju", spremno završava rečenicu Andreja. ■

DŽUDO U USPONU

"U Hrvatskoj je sve više džudo klubova i natjecanja, sport se prilično popularizirao i ostvaruju se sve bolji rezultati, posebno u ženskoj konkurenciji. Mi nismo jedine, tu su i Marijana Mišković, Ivana Šutalo, Brigita i Barbara Matić"...

PRED IZAZOVOM

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
ORUŽANE SNAGE RH
ZAPOVJEDNIŠTOV ZA POTPORU
SREDIŠNICA ZA UPRAVLJANJE OSOBLJEM**

**objavljuje interni
OGLAS**

**za popunu vojničkih i dočasničkih dužnosti
u Bojni za specijalna djelovanja**

**PROVEDBENI ČASNIK U SEKTORU SPOSOBNOSTI SNAGA –
ACTION OFFICER FORCE CAPABILITY (FOR/CAP) BRANCH, CONCEPTS
AND CAPABILITIES (CON/CAP) DIVISION, OF ¾ NAVY OR AIR FORCE
– JEDAN IZVRŠITELJ**

KRITERIJI ZA PRIJAVU KANDIDATA

Kandidat, uz opće uvjete utvrđene člankom 34. i 35. Zakona o službi u Oružanim snagama RH (NN, broj 73/13), mora ispunjavati sljedeće temeljne kriterije:

- dragovoljnost za upućivanje na seleksijski postupak i obuku te raspored na dužnost u Bojnu za specijalna djelovanja (u dalnjem tekstu BSD),
- osobni čin skupnik do narednik za raspored na dočasničke dužnosti,
- navršena 1 (jedna) godina i jedan dan djelelatne vojne službe na dan početka Temeljne obuke za specijalna djelovanja,
- vojnik mlađi od 27 godina u tekućoj kalendarskoj godini,
- dočasnik mlađi od 35 godina,
- vojnik i dočasnik s najmanje III. stupnjem završene civilne izobrazbe,
- prolazna ocjena tjelesne sposobnosti za III. kategoriju osoblja,
- psihička sposobnost za raspored na dužnost/skupinu dužnosti u sastavu BSD-a,
- provedena sigurnosna provjera.

Kandidati tijekom Temeljne obuke za specijalna djelovanja trebaju ispuniti sljedeće kriterije za raspored na dužnosti u sastavu BSD-a:

- zdravstvena sposobnost za raspored na dužnost/skupinu dužnosti na temelju Popisa minimalnih zdravstvenih zahtjeva za odabir i raspoređivanje – rotaciju u ustrojstvene jedinice OSRH s posebnim uvjetima popune,
- prolazna ocjena tjelesne sposobnosti za I. kategoriju osoblja, plivač. Zaинтересirani kandidati dostavljaju popunjenu prijavu na obrascu "Prijavnica za popunu ustrojstvenih jedinica OSRH s posebnim uvjetima popune" putem:
- matične ustrojstvene jedinice kandidata dostavom izravno u Središnjicu za upravljanje osobljem (fax broj 01/37-84-604),
- putem promidžbenog tima,
- neposredno u Središnjicu za upravljanje osobljem, vojarna "Ilica 256b", 10000 Zagreb ili na fax: 01/37-84-604 do 5. veljače 2014.

Sve potrebne informacije mogu se dobiti na broj telefona 01/37-84-636

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE**

objavljuje

**POZIV
ZA UPIS U VOJNU EVIDENCIJU**

Na temelju članka 21. i 22. Zakona o obrani (Narodne novine broj: 73/13) POZIVAMO SVE MUŠKE OSOBE, HRVATSKE DRŽAVLJANE, **ROĐENE 1996. GODINE** I STARIJIH GODIŠTA KOJI DO SADA NISU UPISANI U VOJNU EVIDENCIJU, da se radi upisa u vojnu evidenciju jave u područni odsjek za poslove obrane prema mjestu prebivališta.

Svi pozvani obvezni su se odazvati, a eventualnu spriječenost osobno ili putem roditelja ili članova uže obitelji opravdati područnom odsjeku za poslove obrane.

Radi upisa u vojnu evidenciju pozvane osobe obvezne su predočiti osobnu iskaznicu ili domovnicu i OIB.

Hrvatski državljeni koji borave u inozemstvu upis u vojnu evidenciju mogu provesti putem diplomatske misije ili konzularnog ureda Republike Hrvatske u državi u kojoj borave.

Obveza upisa u vojnu evidenciju prizlazi iz Zakona o obrani, uz napomenu kako je obveza služenja vojnog roka suspendirana odlukom Hrvatskog sabora.

Detaljnije informacije o upisima u vojnu evidenciju potražite na www.morh.hr.

NATO NOVOSTI

Načelnici glavnih stožera na sastanku

"U ovoj godini moramo ostvariti oplijljiv napredak u transformaciji NATO –a kako bismo mogli postaviti uvjete za NATO snage 2020. : moderne, usko povezane, opremljene, obučene, i uvježbane tako da u bilo kojem okruženju mogu raditi zajedno s partnerima. Nadolazeći samit u Walesu, kao i svih pripremni sastanci ministara,

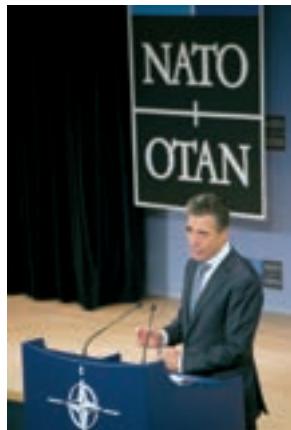
bit će važan katalizator za proces preustroja NATO-a," kazao je u uvodnom obraćanju predsjedavajući Vojnog odbora NATO-a general zbor Knud Bartels na sastanku, 22. i 23. siječnja u Bruxellesu održanim s načelnicima glavnih stožera. Raspravljalo se o stanju i tijeku operacije potpore miru ISAF u Afganistanu, kao i o budućoj mi-

siji Resolute Support. Govoreći o Afganistanu general zbor Bartels istaknuo je kako "nema sumnje u našu predanost Afganistanu i nakon 2014. Čim pravni okvir bude dogovoren moći ćemo nastaviti planiranje naših daljnjih operacija". Razgovaralo se također i o budućoj prisutnosti NATO-a na Kosovu, a odobren je i Plan rada za 2014.

za Vijeće Nato-Rusija. Istaknute su prednosti programa Pametna obrana, a zaključeno je i kako pozornost treba usredotočiti na ključne projekte koji su povezni s prepoznatlim manjkavim kapacitetima. Prema riječima predsjedavajućeg Vojnog odbora NATO-a ove će se godine Savez usredotočiti na obrazovanje, ospozobljavanje kao

NATO obilježio 20 godina Partnerstva za mir

Prije 20. godina na samitu u Bruxellesu NATO-ovi šefovi država i vlada donijeli su važnu odluku o stvaranju Partnerstva za mir. U okvirnom dokumentu o programu Partnerstvu za mir tada je zapisano: "Ovo Partnerstvo osnovano je kao izraz zajedničkog uvjerenja kako se stabilnost i sigurnost u euroatlantskom području može postići jedino suradnjom i zajedničkim djelovanjem. Zaštita i promicanje temeljnih sloboda i ljudskih prava, zatim očuvanje slobode, pravde i mira kroz demokraciju zajedničke su vrijednosti na kojima se temelji Partnerstvo." Čestitajući 20 godina uspješnog provođenja tog programa, glavni je tajnik NATO-a Rasmussen kazao i kako je u to vrijeme vizija čelnika koji suinicirali program bila, "stvoriti partnerstvo koje nadilazi granice i ideoleske podjele iz prošlosti, partnerstvo kojim će se putem konzultacija i suradnje graditi mir i sigurnost te koje

će biti utemeljeno na zajedničkim vrijednostima demokratije te temeljnih sloboda i ljudskih prava". Rasmussen je u svojoj čestitki istaknuo kako danas s pravom možemo reći da je ta vizija postala stvarnost. "Partnerstvo za mir uspješno je pridonjelo miru i stabilnosti u euroatlantskom području. Partneri su se pridružili našim operacijama, rade sa Saveznicima kako bi zaštitili sigurnost u

euroatlantskom području i izvan njega. Udrženi su i u zajedničkim vježbama te aktivnostima koje se tiču obuke kako bi na godišnjoj razini promicali reforme, izgradnju sposobnosti te zajednički svladavali sigurnosne izazove", rekao je glavni tajnik dodajući kako je 12 od izvornih partnera iz srednje, istočne i jugoistočne Europe, postalo i članicama NATO-a. Rekao je i kako će Partnerstvo za mir i dalje promicati mir i stabilnost te će pomoći u razvoju NATO-ove rastuće mreže partnerstva. Inače, kada je prije 20 godina potpisani program Partnerstva za mir, okvirni dokument tog programa predviđao je i kako države koje mu pristupaju moraju preuzeti i odgovornošći preko suradnje u zajedničkim operacijama s državama članicama NATO-a, kao i finansiranje vlastite suradnje u djelatnostima Partnerstva te nastojati podijeliti ostatak tereta u sklopu suradnje.

Foto: MOD HU

Slovensko nebo čuvaju mađarski Gripeni

Za nadzor i zaštitu slovenskog zračnog prostora odredavno brinu Mađari i to svojim borbenim avionima Gripen. Naime, Slovenija ne raspolaže lovačkim avionima, pa zaštitu i kontrolu zračnog prostora te države, u okviru NATO operacije Air Policing ove godine od Italije preuzima Mađarska, objavilo je slovensko Ministarstvo obrane. U priopćenju se ističe i kako će mađarske zračne snage biti uključene nad teritorijem Republike Slovenije nakon potpisa međuvladinog sporazuma s Mađarskom koji će ministri obrane potpisati tijekom siječnja.

Anita KONČAR, foto: NATO

NATO-ova Vojnog odbora

i vježbe te ključne sposobnosti zacrtane NATO-ovim obrambenim procesom planiranja. "Moramo nastaviti graditi i naša partnerstva uspostavljena na zajedničkim operacijama, kako bismo održali interoperabilnost i interes s onim narodima koji traže strateške i operabilne veze s NATO-om", rekao je general zbora. Iskoristio je i prigodu kako bi zahvalio Novom Zelandu koji se priključio NATO-

voj protupiratskoj operaciji Oceanski štit. Tijekom dvodnevнog rada načelnici glavnih stožera NATO-a održali su sastanke i s partnerima, državama Mediteranskog dijaloga (MD) i Euroatlantskog partnerskog vijeća (EAPC) o načinima daljnog razvoja suradnje. Sastanku je nazočio i načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske general zbora Drago Lovrić.

Rasmussen posjetio Sloveniju

Glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen boravio je prošlog tjedna u Sloveniji koja je obilježila 10 godina članstva u NATO-u. U svom govoru na okruglom stolu organiziranom u čast te jubilarne obljetnice glavni je tajnik rekao kako je završetkom hadnog rata NATO dobio povijesnu priliku pružiti ruku prijateljstva zemljama u susjedstvu te da se stvore uvjeti za slobodnu, mirnu i cijelovitu

Europu. "Perspektiva članstva u NATO-u mnoge je motivirala na važne reforme koje su pridonijele tomu da postanu članice Saveza, a kako je Savez rastao, rasla je i sigurnost, stabilnost i prosperitet koji se širio ovim kontinentom", kazao je glavni tajnik. Govoreći o slovenskom članstvu rekao je kako je ta zemlja dio jedinstvene transatlantske obitelji, te ima mjesto za zajedničkim stolom za kojim Amerikanci i Evropljani zajednički odlučuju i djeluju. Istaknuo je kako je od članstva profitirala ne samo Slovenija, već i Savez. "Slovenija je pokazala snažnu predanost u definiranju načela našeg Saveza, donijeli ste entuzijazam i svježe ideje za naše političke debate, a pridonijeli ste i našim misijama u Afganistanu i na Kosovu", rekao je šef Saveza. Osvrnuo se i na politiku otvorenih vrata te je rekao kako vrata NATO-a ostaju otvorena za sve zemlje koje ispunjavaju sve obveze članstva. "Zato će NATO nastaviti pomagati Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Makedoniji i Gruziji da provedu potrebne reforme", rekao je Rasmussen.

NATO u 2014. godini

Ova će godina za NATO biti jedna od aktivnijih zbog dva važna događaja – sastanak na vrhu koji će se u rujnu održati u Velikoj Britaniji, te završetak NATO vođene misije u Afganistanu koji je planiran za kraj ove godine. Na samitu će biti riječi o budućnosti Saveza, a raspravlјat će se i o načinu na koji saveznici mogu osigurati prava ulaganja kako bi NATO i dalje bio – robustan i spreman odgovoriti na buduće izazove. O planovima Saveza za 2014. glavni je tajnik Anders Fogh Rasmussen govorio i na sastanku ministara vanjskih poslova održanom u prosincu u Bruxellesu. Na samitu će se također odati počast svim žrtvama, ali i postignućima Saveza i partnera koji su su-

djelovali u operaciji u Afganistanu. U fokusu rasprave bit će i nova misija u toj zemlji koja će se bazirati na treniranju, savjetovanju i asistenciji afganistanskih snaga. Uoči samita u rujnu održat će se i brojni pripremni sastanci ministara vanjskih poslova zemalja članica NATO-a, kao i ministara obrane tih zemalja.

SAD i cyber sigurnost

Kako bi se zaštitali od hakerskih napada Sjedinjene Američke Države su odlučile udvostručiti svoj proračun za cyber obranu pa će tako za u 2014. izdvojiti više od 1,5 milijardi dolara. Rast proračuna američka vojska objašnjava sve većim brojem napada, a novac će otići uglavnom na povećanje broja stručnjaka. Kako prenosi Al Jazeera Balkans tako će s 830 sadašnjih djelatnika, on rasti za 2000 ljudi godišnje.

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

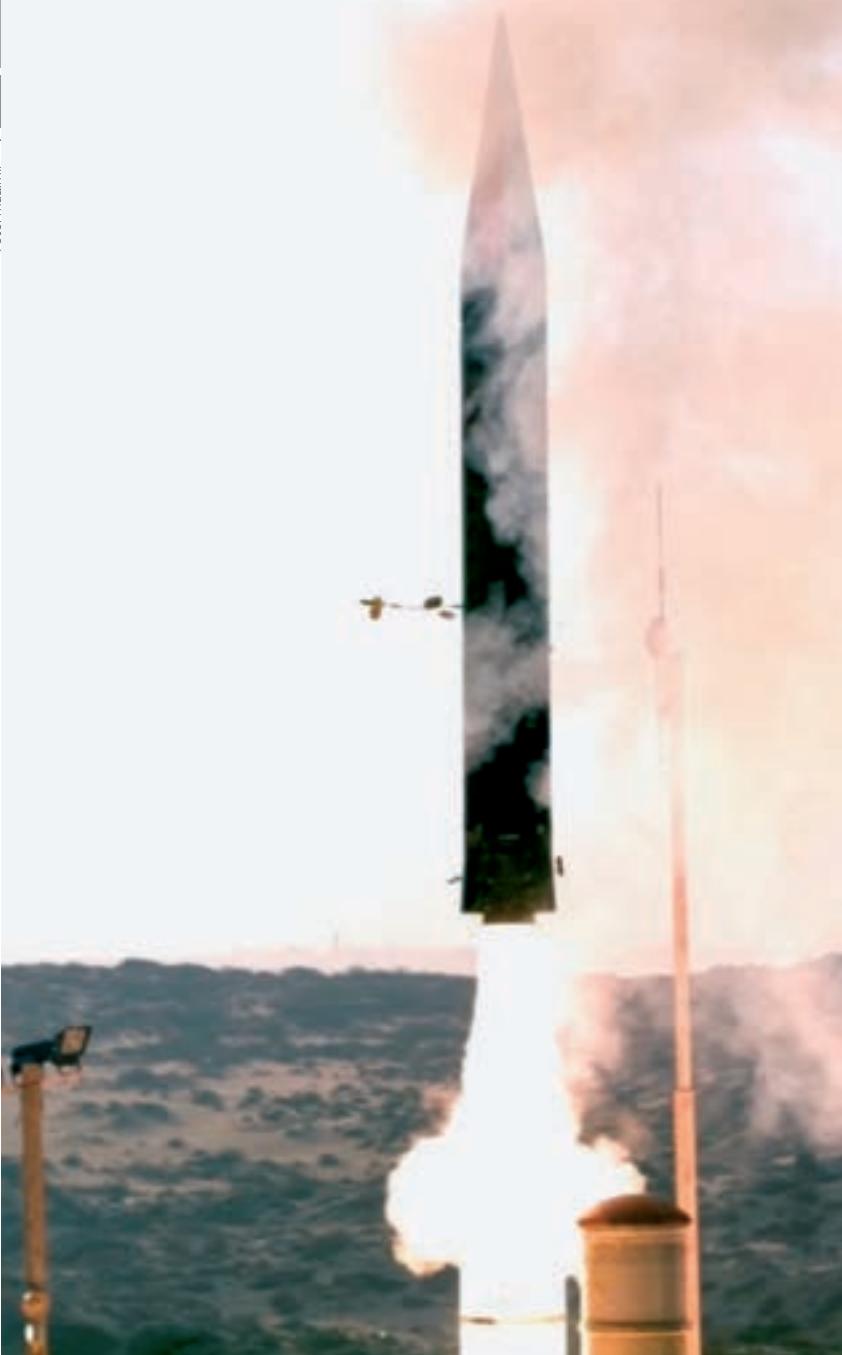
PREDSTAVLJANJE IZRAELSKOG STROJA ZA RAZMINIRANJE

Izraelska tvrtka Ramta, koja je dio tvrtke Israel Aerospace Industries, krajem 2013. je na više izložbi vojne tehnike predstavila svoj prototip stroja za razminiranje terena. Ri-ječ je o tehnološkom demonstratoru koji nosi naziv MIDS (Mines & IED Detection System), i koji se nalazi u završnoj fazi inženjerskih testiranja nakon čega će tijekom 2014. biti provedena serija intenzivnih terenskih testiranja.

MIDS je dizajniran kao besposadno gusjenično vozilo koje je opremljeno s dva bočna i jednim prednjim panelom na kojima se nalaze antene GPR (Ground-Penetrating Radar) radara koji je razvila tvrtka Elta Systems, te MD (Metal Detector) detektora metala tvrtke Ramta. S tim panelima MIDS može otkriti protupješačke mine na dubini od 30 cm, odnosno protutenkovske mine i improvizirane eksplozivne naprave na dubini od 40 cm. Vozilo je opremljeno i elektrooptičkim senzorima, te dnevnim i noćnim kamerama. One omogućavaju upravljanje vozilom i oružnim sustavom koji se može koristiti za aktiviranje otkrivenih mina, odnosno za obranu od napadača. MIDS je opremljen i malim nožem kakvog imaju razni dozeri, a služi za uklanjanje raznih zapreka vozilu, odnosno za iskopavanje mina. Praktični dodatak koji je ugrađen na MIDS je sustav za bojenje tla kojim bi se označile pozicije mina, odnosno staza za siguran prolazak ljudi i vozila.

I. SKENDEROVIC

Foto: DPM

REAKTIVACIJA PROGRAMA PODMORNICA KLASE KILO

Prva dizelsko-električna podmornica tzv. unaprijeđene Kilo klase (odnosno klase Varšavjanka) trenutačno prolazi program primopredajnih ispitivanja prije konačnog ulaska u operativni sastav crnomorske flote. Inače, klasa je poznata i pod projektom označom Project 636.3 te je namijenjena ratnoj mornarici Ruske Federacije. Novorosijsk (B 261) bi trebao ući u operativni sastav flote tijekom srpnja ove godine. Tim činom

uvđuštočit će se ruska podmornička snaga na južnoj pomorskoj granici Ruske Federacije.

Početak gradnje označen je polaganjem kobilice u kolovozu 2010. u brodogradilištu Admiralty Shipyards u St. Petersburgu brodogradevine tvrtke United Shipbuilding Corporation. Porinuće je održano krajem studenog 2013., a kasnije je položena kobilica i za drugu podmornicu u klasi, Rostov-na-Donu (B 237). Prema objavama

USPJEŠNO LANSIRANJE ARROWA

Protubalistički projektil Arrow 3 (hebrejski: Hetz 3) koji zajednički razvijaju američki Boeing i izraelski IAI MLM početkom je siječnja uspješno prošao svoje drugo probno lansiranje. Projektil je lansiran s poligona u bazi Palmahim južno od Tel Aviva, letio je u skladu s očekivanjima, sa završetkom desetominutnog puta u vodama Sredozemnog mora. Test je uključivao aktivaciju oba motora projektila, prvog koji ga je doveo iznad atmosfere, drugog koji mu je omogućio da izvodi kompleksne manevre sa "zaključavanjem" mete. Tijekom lansiranja isprobani su i zapovjedno-kontrolni sustavi projektila. Arrow 3 je namijenjen izraelskom protubalističkom štitu kao njegov "najviši", iznadatmosferski dio. Njegov prethodnik, aktualni Arrow 2, pogada ciljeve u gornjim slojevima atmosfere. Očekuje se da će Arrow 3 postati operativan tijekom 2016. godine. Prvo lansiranje je provedeno deset mjeseci prije, s provjerom letnih sposobnosti projektila.

D. VLAHOVIĆ

pojedinih lokalnih medija, brodograđilište Admiralty Shipyards bi trebalo izgraditi ukupno šest podmornica

Osnovne odlike podmornica Project 636.3 očituju se u istinsnini 2300 t, maksimalnoj dubini ronjenja 350 m. Doplov im dosegne 6000 Nm uz posadu od 53 člana. U odnosu na podmornice izvornog projekta 636 trup im je produljen za dva građevna rebra odnosno za 1,2 m. Podmornice Kilo imaju šest pramčanih torpednih cijevi kalibra 533 mm.

Project 636.3 do 2017. godine, sve namijenjene crnomorskoj floti. Podmornice klase Varšavjanka uključuju moderniziranu tehnologiju smanjene radarske zamjetljivosti trupa plovila i akustičnosti, povećan borbeni doomet te mogućnost napada na kopnene, površinske i podvodne ciljeve. Smatraju se jednima od najtiših na tržištu a posebno su projektirane za protubrodsku i protupodmorničku borbu u priobalnim vodama.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Marine Nationale

NOVA KLASA FRANCUSKIH VIŠENAMJENSKIH BRODOVA

Francuska brodograđevna tvrtka Piriou i vojnbrodograđevni konzorcij DCNS objavili su 9. siječnja kako će za potrebe francuske ratne mornarice zajednički razviti projekt višenamjenskog broda (Bâtiments Multimission - B2M). Prema projektnoj dokumentaciji izgradit će tri plovila. Procijenjena vrijednost cijelokupnog programa iznosi 100 milijuna eura te uključuje opciju dobave četvrtog broda. B2M brodovi istisnine 1500 t zamjenit će desantno-transportne brodove klase Batral (poput Jacquesa Cartiera na slici gore), koji su se nalazili u uporabi od 1970-ih te su nedavno povučeni iz aktivne službe i spremni za raspremu. Predloženim oblikovnim rješenjem, novi brodovi duljine 65 m podsjećaju na plovila namijenjena potpori tzv. opskrbljivačima u industriji odobalne tehnologije. Imaju autonomiju od 30 dana te prostor za smještaj nekoliko standardiziranih kontejnera na krmenoj palubi. Imat će također mogućnost porinuća i povratka radne

brodice duljine 8 m i nekoliko gumenih brodica s tvrdim dnom (RHIB) te će podupirati ronilačke operacije.

Studije izvodljivosti zamjene brodova klase Batral započete su 2006. i razmatrale su nekoliko opcija prije izlaska natječaja u 2011. sa smanjenim zahtjevom za transportne kapacitete u odnosu na one na brodovima klase Batral. Tvrta Piriou djelovat će u svojstvu glavnog projektanta i izvođača radova, odnosno brodograditelja, dok će DCNS osiguravati ulazne parametre za zahtjeve vojno-mornaričkih sustava što uključuje i prijevoz streljiva. Nadalje, DCNS će biti zadužen za projektiranje, nabavu i integraciju opreme komunikacijskog paketa.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Piriou

OMAN KUPIO NASAMS

Portal Defensenews je 24. siječnja objavio da je američka namjenska tvrtka Raytheon s Omanom zaključila ugovor o nabavi zemljanih protuzračnih sustava NASAMS (National Advanced Surface-to-Air Missile Systems). Potpisnici su vijest objavili tek prije nekoliko dana, iako je ugovor, vrijedan čak 1,28 mili-

jardi dolara, zaključen u posljednjoj četvrtini 2013. godine.

Uz Raytheon sukonstruktor sustava je norveški Kongsberg, koji je pak objavio da njegov udio u poslu iznosi 602 milijuna dolara. Čelnik norveške tvrtke Walter Qvam pohvalio se da je iznos najveći u povijesti

njezina postojanja, kad je riječ o pojedinačnoj nabavi. Inače, primarni projektil kojim se služi NASAMS jest Raytheonov AIM-120, ali moguća je i uporaba drugih, kao što su AIM-9X Sidewinder ili RIM-162 Sea Sparrow. Uz lansere NASAMS sadrži i senzore, te komunikacijsku, kontrolnu i zapovjednu opre-

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: navještaarmatorinet

Novi višenamjenski desantni brod tipa LHD (Landing Helicopter Dock) Kalaat Beni-Abbes namijenjen alžirskoj ratnoj mornarici, porinut je 14. siječnja u talijanskom brodogradilištu Muggiano kompanije Fincantieri. Gradnja i opremanje trupa i nadgrađa postignuta je za 30 mjeseci od početka ugovora pa će prva pokusna plovidba započeti dva mjeseca prije predviđenog roka, u travnju, dok se dostava plovila alžirskoj ratnoj mornarici predviđa u rujnu ove godine. Nakon primopredaje brod će ostati u Italiji sve do prvog tromjesečja 2015. kad će se i provoditi obuka posade i tehničkog osoblja za održavanje pod nadzorom talijanske ratne mornarice. Iako se plovilo temelji na projektu desantnog broda tipa LPD (Landing Platform Dock) San Giusto u sastavu talijanske ratne mornarice, Kalaat Beni-Abbes je većih dimenzija te je redizajniran kako bi udovoljio važećim sigurnosnim zahtjevima MARPOL-a i brodograđevnim standardima. Osiguran je smještaj za 600 pripadnika vojnog osoblja uključujući 152 člana posade, letački odred i ukrcanu desantnu postrojbu. Krmeni dok ima mogućnost prijevoza tri plovila tipa LCM (Landing Craft Mechanised) a također može ukratiti i tri plovila LCVP (Landing Craft Vehicle and

PORINUT ALŽIRSKI DESANTNI BROD

Personnel) uz jedan LCP (Landing Craft Personnel) i dva gumenjaka s tvrdim dnem (RHIB). U hangaru je predviđen prostor za smještaj do 15 oklopnih vozila do kojeg se dolazi rampom na desnoj strani broda te teretnim dizalom u sredini broda. Omođen je smještaj kontejnera na helikopterskoj palubi koja ima dvije sletne točke. Također brod posjeduje prostor namijenjen bolničkim sadržajima, uključujući operacijsku salu i smještaj za 60 kreveta. Temeljno naoružanje uključuje jedan Oto Melara 76/62 Super Rapid top, dva manja topa kalibra 25 mm te jedan osmocijevni vertikalni lanser Sylver A50 koji rabi projektile zemlja-zrak Aster 15.

M. PTIĆ GRŽELJ

Osnovne značajke novog desantnog plovila očituju se u maksimalnoj istisnini 8800 t, duljini 142,9 m i širini 21,5 m. Propulzijsko postrojenje se temelji na dvama dizelskim motorima Wärtsila 12V32 snage 6,000 kW koji preko reduktora pokreću dva vijka s uspravlјivim krilima propelera. U spremi s trupom postiže se maksimalna brzina od 20 čv.

Kupola vozila je opremljena s po tri lansera granata kalibra 81 mm, koji se nalaze s obje prednje strane kupole. Borbeni komplet čine 34 granate kalibra 100 mm, 464 granate kalibra 30 mm, 2000 metaka kalibra 7,62 mm, te četiri laserski navođena projektila 9M117M1 Arkan (koje može ispaljivati top 2A70).

Foto: minu

RUSKO OPREMANJE S BMD-4M

Krajem 2013. potvrđeno je kako je počelo opremanje ruskih zračno-desantnih postrojbi lakiem oklopnim borbenim vozilima BMD-4M. Riječ je o gusjeničnom oklopnom vozilu s dvočlanom posadom, koje svoje korijene vuče iz prethodne generacije oklopnjaka BMD, ali uz brojna značajna poboljšanja. BMD-4M ima redizajnirani trup vozila, potpuno novi ovjes, poboljšanu protuminsku zaštitu, te poboljšani pogonski blok. Značajno poboljšanje se odnosi i na naoružanje, što prije svega podrazumiyeva poluautomatski top 2A70 u kalibru 100 mm,

a može biti opremljen i topom 2A72 kalibra 30 mm, te strojnicom PKTM kalibra 7,62 mm. Oklopno vozilo je predviđeno za prijevoz transportnim avionima Iljušin Il-76, u čijoj se unutrašnjosti mogu smjestiti do tri vozila. Pogonski blok čini dizelski motor UTD-29, jakosti 500 KS, koji omogućava postizanje maksimalne brzine od 70 km/h (10 km/h na vodi). Operativni radijus vozila je do 500 km, i uz dvočlanu posadu može prevesti do šest vojnika. Težina vozila je 13,5 tona, dužina je 6,4 m, širina 3,1 m dok visina iznosi 2,5 m.

I. SKENDEROVIC

mu. U ugovor su uključeni i vježbovni te paket tehničke pomoći. Kad sustavi stignu u Oman, sultanat će postati sedma država koja ga ima u svojem arsenalu.

D. VLAHOVIĆ

RATNA MORNARICA

Nakon raspada SSSR-a više nije bilo prikladno da moćni ratni brod Bauku nosi ime glavnog grada druge države. Zbog toga je 4. listopada 1990. i službeno preimenovan u "Admiral flote Sovjetskog Saveza Gorškov". Novo ime mu nije donijelo povećanje angažmana, baš suprotno. Te 1990. s njega je izvedeno samo 47 zrakoplovnih i 1211 helikopterskih polijetanja. Od tada intenzitet borbene obuke stalno opada što je u prvom redu bila posljedica otpisa VSTOL zrakoplova Jak-38M iz službe. Slijedeća, 1991. bila je još siromašnija, jer je s nosačevih paluba zabilježeno

Remont Gorškova u uznapredovaloj fazi, najviše je posla bilo oko pretvaranja nosača iz VSTOL u STOBAR konfiguraciju

samo 47 helikopterskih polijetanja. Nešto malo nade u njegovu budućnost pojavilo se koncem rujna 1991. kad su na Gorškovu započela letna ispitivanja novog VSTOL zrakoplova Jak-41M (prvo slijetanje 26. rujna – prvi uzlet 30. rujna 1991.). Međutim kad je jedan od četiri prototipa 5. listopada doživio nesreću, ispitivanja su prekinuta i nikada više nisu ponovno pokrenuta. Godinu dana

poslije projekt Jak-41M bio je definitivno otkazan.

NIZ NESREĆA

Početkom veljače 1992. Gorškov je upućen na mali remont u SRZ-35 u Rostu kod Murmanska. Umjesto sovjetske vojno-pomorske zastave, na svim plovnim jedinicama pa tako i na Gorškovu 26. srpnja

TRILOGIJA O NOSAČU (II. dio)

ADMIRAL GO

Svoje novo ime TAVKR Baku dobio je po admiralu flote Sergeju Gorškovu (1910.-1988.), koji je bio zapovjednik sovjetske ratne mornarice gotovo trideset godina

Igor SPICIJARIĆ

1992. zalepršala je ponovno stara ruska pomorska zastava s križem svetog Andrije.

Manji požar 2. veljače 1994. zapravo je bio uvod u niž nesreća moćnog broda. Nakon pet dana 7. je veljače došlo prvo do perforacije (proboja) jednog od parovoda koji je napajao jednu od pogonskih parnih turbina. Nešto malo poslije toga u strojarnici je eksplodirao

Foto: Korabie

jedan parni kotao. Eksplozija, požar i razliveno gorivo usmrtili su sedmoricu članova posade i uništili veliki dio propulzijskog postrojenja. Gorškov je nakon havarije bio oteglen u remontni zavod u Rosalkovu. Premda se tada nagađalo da će na Gorškovu biti obavljen veliki remont, u doku je proveo samo godinu dana da bi se 1995. ponovno pojavio u sastavu Sjeverne flote. Zbog velike finansijske krize koja je zahvatila ruske OS nakon kolapsa SSSR-a, obuka posade je gotovo ukinuta a tehničko održavanje sveđeno se na najnužniju mjeru. Kako je kriza stalno rasla, u Kremlju su donijeli odluku da se za Rusiju tada preskupi nosači prodaju. Prvo su razoružani i prodani Kijev i Minsk koji su završili kao izložbeni eksponati u kineskim tematskim zabavnim parkovima. Zatim je Novorosijsk završio u jednom od južnokorejskih rezališta. Budući da je nedovršeni nosač Varjag, klase Kuznjecov ostao napušten na navozu u ukrajinskom Nikolajevu – u zaljevima i fjordovima poluotoka Kola kod Murmanska ostali su samo nosač zrakoplova Kuznjecov i TAVKR Gorškov. I dok je Kuznjecov plovio i bio u potrebnoj mjeri održavan, posljednji i najmoderniji iz serije od četiri TAVKR broda bio je gotovo napušten. Na njemu je ostavljena tek grupa od 75 ljudi koji su morali paziti da ne dođe do požara, prodora mora ili pucanja konopaca. A onda se ipak ukazala nova mogućnost...

ZAMJENA VIRAATA

Otprilike u isto vrijeme kad se dogodila eksplozija na Gorškovu, Glavni stožer Indijske ratne mornarice (IRM) odlučio je zamjeniti svoj stari nosač zrakoplova INS Viraat. Opcije su bile izgraditi novi nosač na vlastitim navozima ili kupiti rabljeni od stranog prodatavatelja. Sredinom 1994. IRM je bio u fazi preliminarnih pregovora s Francuskom o mogućim opcijama kupnje njihova starog nosača Clemenceau. Prvo izaslanstvo mornarice koje je došlo u Rusiju s ponudom kupnje broda, posjetilo je Admirala Gorškova 28. rujna 1995. Indijsko izaslanstvo predvodio je načelnik Stožera IRM-a. Nakon obilaska broda i uvidom u njegovo tehničko stanje, Indijci su zaključili da je njegov trup u dobrom stanju. Indijska ideja bila je fokusirana na modifikaciju broda iz postojeće VSTOL (Vertical stand-off or landing) u STOBAR (Short take-off and vertical landing) konfiguraciju. Od lipnja 1996. započeli su intenzivni indijsko-ruski pregovori o mogućnostima da se brod u ruskim brodogradilištima modernizira ali i redizajnira prema indijskim željama. Za Rusiju je to bio proces prepun problema i izazova. Najveće i jedino brodogradilište sposobno obaviti tako opsežan i zahtjevan posao, ono u crnomorskom Nikolajevu, poslije raspada SSSR-a ostalo je u Ukrajini. U Ukrajini je ostao i veliki dio tehničke dokumentacije kao i najveći dio specijalizirane vojno-namjenske industrije i znanstvenih instituta koji su projektirali i proizvodili opremu za sovjetske / ruske TAVKR brodske klase Kijev i Kuznjecov. Vrijeme je prolazilo, potrošeno je gotovo četiri godine. Posao je na kraju dobio rusko brodogradilište Sevmaš iz Severodvinska, premda je taj škver dotad bio specijaliziran za izgradnju nuklearnih podmornica i tada nije raspolagao kapacitetima za dokovanje Gorškova.

POTPISIVANJE SPORAZUMA

Za vrijeme predsjedničkog posjeta Vladimira Putina Indiji (4. listopada 2000.) potpisani je preliminarni bilateralni sporazum o prodaji broda Indiji nakon njegova remonta i modernizacije. Predmet sporazuma nije bila tehnička specifikacija remontnih i modernizacijskih radova niti konačna cijena tog posla. Ti detalji bili su ostavljeni za sljedeći korak, kad indijske tehničke specifi-

Sredinom devedesetih godina prošloga stoljeća, nekad moćni sovjetski nosač bio je gotovo napušten. Na njemu je u luci kod Murmanska ostavljena tek grupa od 75 ljudi koji su morali paziti da ne dođe do požara, prodora mora ili pucanja konopaca. A onda se ipak ukazala nova mogućnost...

RATNA MORNARICA

kacije budu definirane i kad se o njima očituje ruska strana. Jedan od glavnih preduvjeta da Gorškov uopće krene na remontni proces bilo je postojanje dovoljno velikog suhog doka da brod u njega može stati. Budući da ga u Severodvinsku nije bilo, brodograditelji su buldožerima i ostalom građevinskom tehnologijom pripremili (ukopali) određeni teren i na njemu postavili tzv. kolijevku za Gorškova. Prema jednostavnoj zamisli, nakon uplovљenja i smještaja broda na kolijevku, voda će biti ispumpana i remontni radovi će moći početi u suhom okruženju. Ostalo je samo da se s Indijcima dogovore o cijeni. Budući da su Indijci za svoj budući nosač željeli naručiti i zrakoplovnu skupinu (zrakoplove MiG-29K i helikoptere Ka-27, Ka-29 i Ka-31), Moskva je počela pažljivije kalkulirati cijenu koju će ponuditi New Delhiju. Prošlo je nešto više od tri godine dok se nisu uskladili konačni detalji ugovora o prodaji. Ruska ponuda svodila se na sljedeće: sam brod će Indija dobiti besplatno, ali će platiti program remonta i modernizacije u iznosu od 974 milijuna dolara. Dodatnih 530 milijuna dolara odnose se na kupnju

Gorškov u počecima remonta, njegov izgled nije nudio previše lagan posao brodograditeljima

Zahvaljujući indijskoj ratnoj mornarici, TAVKR Baku jedini je nosač ne tako stare klase Kijev koji je ostao pravi, operativni nosač. Novorosijsk je izrezan u Koreji, Minsk (dolje lijevo) je središnji objekt istoimenog zabavnog parka u kineskom gradu Shenzenu, dok je Kijev (dolje desno) sada luksuzni hotel u Tianjinu, također u NR Kini

16 mornaričkih zrakoplova MiG 29K i 16 helikoptera Ka-27 i Ka-31. Dakle, Indiji je po principu "ključ u ruke" ponuđen nosač, modernizacijski program, komplet pričuvnih dijelova, sva dokumentacija, obuka posade i zrakoplovna skupina za ukupnu cijenu od 1,504 milijarde dolara. Indijci su pristali i ugovor je potpisani 20. siječnja 2004. a datum njegova stupanja na snagu bio je 24. veljače iste godine. Prema ugovornim odrednicama, remontni radovi u Severodvinsku su trebali započeti već 9. travnja. Radovi su trebali biti završeni za 52 mjeseca, tj. do 20. svibnja 2009.

POVEĆANJE CIJENE

Početni radovi na rekonstrukciji i modernizaciji Admirala Gorškova počeli su relativno na vrijeme. No uskoro se pokazalo da najveći dio opreme više nije bilo moguće reparirati i trebala je biti zamijenjena novom. Vrlo brzo postalo je jasno da će potrebna količina radova a samim tim i konačna cijena biti mnogo, mnogo veća od ugovorenih 974 milijuna dolara. I tempo radova je

usporio. Na prijelazu s 2005. na 2006. obznarjen je i problem brodogradilišta Sevmaš, nedostatak stručnog kadra kao i tehničke dokumentacije. Dok su pohvatani svi konci velikog organizacijskog klupka problema, već se približio i konac 2007. Objema je stranama bilo jasno da nosač neće moći biti završen i isporučen do ugovorenog predviđenog datuma. Da bi problematiku podigli na višu razinu, Indijci su nakon siječnja 2007. prestali uplaćivati mjesečne anuitete, uplativši do tada 458 milijuna dolara. U studenom 2007., Moskva je i službeno zatražila reviziju ugovora i dogovor o novoj, naravno većoj cijeni. Ruska strana tražila je još gotovo miliارد dolara za završetak broda. Novu je cijenu pravdala sa svim mogućim tehničkim problemima koji su iskrasnuli kao rezultat pogrešno snimljenog stanja i procjene potrebnih radova. Indijska strana na kraju je prihvatile većinu tih argumenta i pristala je platiti razliku u cijeni. Zapovjednik indijskog Mornaričkog stožera, admirал Sureesh Mehta, uspio je obraniti činjenicu da

Još uvjek na suhom, ali već s vrlo jasnim pokazateljima kakav će biti konačni izgled

New Delhi mora platiti novu cijenu sljedećim riječima: „(...)recite mi gdje mogu kupiti nosač za manje od dvije milijarde dolara. Odmah ćemo potpisati ugovor o kupnji!“ Sa svoje strane Rusi su ponudili novi datum dostave za 2010. godinu.

NAPOKON ISPITIVANJA

No promjenama ni izdaleka nije bio kraj. Početkom prosinca 2009. godinu dana nakon što su završeni radovi na trupu broda, ruska strana ističe novu cijenu od 2,9 milijarde dolara. Indijska strana ističe 2,1 milijardu dogovorenju početkom 2008. Naponjeku su se obje strane uspjele nekako dogovoriti i potpisati 10. ožujka 2010. novu cijenu: 2,35 milijardi dolara. Uz sve tehničke i organizacijske probleme i kašnjenja u dostavi opreme, kako one ruske tako i one za koju su bili zaduženi Indijci – prva ispitivanja na vezu (lučki testovi) započela su tek 1. ožujka 2011. Fokus tih testiranja bio je usredotočen na glavne porivne strojeve i elektroničke sustave proizvedene u Indiji. Plovni testovi na Gorškovu, tj. INS Vikramadityi započeli su početkom lipnja 2012. Tijekom plovnih testiranja na palubu nosača sletio je 3. rujna 2012. i prvi pilot Indijskog ratnog zrakoplovstva, komodor Surendra Ahuja, kao pilot-navigator na mornaričkom jurišniku MiG-29KUB, kojim je pilotirao Sergej Rubnikov, tvornički probni pilot. I kad je sve izgledalo u najboljem redu, Vikramadityu je zadesio veliki problem. Na plovidbi 17. rujna 2012. kad je is-

pitivana maksimalna moguća brzina nosača, sedam je od ukupno osam parnih kotlova pregorjelo. Kao razlog ove ozbiljne havarije Rusi su naveli lošu kvalitetu šamotnih opeka korištenih za izolaciju na indijsko inzistiranje umjesto uobičajenog azbesta. Dostava novih, demontaža pregorjelih parnih kotlova i ugradnja novih kotlova protegla se sve do konca lipnja 2013.

SVEČANA PRIMOPREDAJA

S prvim danima srpnja Vikramaditya je započela po drugi put seriju plovnih testova s rusko – indijskom posadom. Dvadeset pet dana poslije (28. srpnja) objavljeno je službeno izvješće da su svi testovi uspješno završeni i da je brod sposoban postići maksimalnu brzinu od 32 čv. Vikramaditya je potom produžila u vode Bijelog mora gdje su obavljena letna testiranja ukrcanih letjelica koja su završena u posljednjoj trećini mjeseca rujna 2013. Tijekom letnih testiranja obavljeno je 788 polijetanja i slijetanja zrakoplova i helikoptera sa i na njegovu palubu. Nakon toga nosač se vratio u Severodvinsk na posljednje pripreme za primopredaju broda. Svečana primopredaja nosača Vikramaditya obavljena je 16. studenog prošle godine. Ceremoniji primopredaje broda nazočili su indijski ministar obrane A.K. Anthony i ruski zamjenik premijera Dmitrij Rogozin. Na indijsku radost, obnovljeni i modernizirani nosač zrakoplova INS R33 Vikramaditya, konačno je bio pod indijskim stijegom... ■

(nastavit će se)

Foto: Indian Navy

INS Viraat tijekom
međunarodne vojne vježbe
Malabar 2007. godine

INDIJSKI NOSAČI

Još od stjecanja neovisnosti indijsko državno i vojno rukovodstvo smatralo je nosače zrakoplova kao glavne nositelje zadaće kontrole mora i indijskih pomorskih interesa. Svoj prvi nosač zrakoplova, INS R11 Vikrant, Indija je otkupila kao nedovršenu plovnu jedinicu 1957. od Velike Britanije i uvela ga nakon dovršetka u Belfastu u operativnu službu 4. ožujka 1961. Vikrant, tj. bivši britanski HMS R49 Hercules, bio je porinut još 22. rujna 1945. i pripadao je klasi Majestic. Istiskivao je oko 20 000 t pri punom deplasmanu. Po svojoj konfiguraciji bio je tadašnji klasični CATOBAR (Catapult Assisted Take Off and Barrier Arrested Recovery) nosač. Na sebi je nosio mornaričke jurišnike Sea Hawk, protupodmorničke zrakoplove Alize i helikoptere Sea King. Vjeran svojoj viziji razvoja, IRM je svoj sljedeći nosač zrakoplova INS R22 Viraat (bivši HMS R12 Hermes, klase Centurion) također kupio od Velike Britanije i u svoju Flotnu listu upisao 12. svibnja 1987. Taj drugi indijski nosač, 28 700 tonski veteran iz Falklandske rata bio je ujedno prvi indijski STOVL (Short Take-Off and Vertical Landing) nosač koji je na svojoj palubi nosio zrakoplove Sea Harrier. Nedugo nakon kupnje INS Viraata i prvi nosač INS Vikrant bio je konvertiran (redizajniran) u STOVL konfiguraciju. Aktivno je i uspješno sudjelovao 1971. godine u ratu protiv Pakistana (koji se tada sastojao od dva dijela, zapadnog i istočnog, danas poznatog kao Bangladeš). INS R22 Vikrant je otpisan iz Flotne liste IRM 31. siječnja 1997. nakon 52 godine plovidbe i 36 godina službe pod indijskom zastavom. Indija je tako gotovo čitavo desetljeće uspjevala u operativnoj službi održavati dva nosača zrakoplova. Mornarica se pokazala u potpunosti spremnom i sposobnom održavati strateški raspored pomorskih snaga s obje strane države-potkontinenta.

Foto: Indian Navy

INS Vikrant u vrijeme Indijsko-pakistanskog rata 1971.

ATLAS NA SVIJET

AIRBUS VJERUJE DA JE ATLASOM A400M USPIO POGODITI PRAVU MJERU IZMEĐU PREMALOG (NEDOVOLJNO SPOSOBNOG) I PREVELIKOG (PRESKUPOG) TRANSPORTNOG ZRAKOPLOVA TE DA ĆE POLUČITI DOBAR IZVOZNI USPJEH. PRVI SU PRIMJERCI DOSTAVLJENI FRANCUSKOJ I TURSKOJ U DRUGOJ POLOVICI 2013. A U 2014. SLIJEDE DOSTAVE I ZA UJEDINJENO KRALJEVSTVO I NJEMAČKU

Prije više od pola stoljeća njemačke i francuske konstruktorske tvrtke su osnovali zajedničku tvrtku Transport Allianz s ciljem izrade novog europskog transportnog aviona, odnosno C-160 Transall. Sada, pedeset godina nakon prvog leta Transalla, obje se zemlje pripremaju za uvođenje u uporabu njegove zamjene, aviona Airbus Military A400M Atlas. Transall je postigao samo umjereni izvozni uspjeh s prodajom 20 primjeraka Turskoj i devet Južnoj Africi, no potencijalna potražnja za A400M se procjenjuje na oko 400 primjeraka

Atlas 2012. tijekom testiranja u bolivijskoj metropoli La Pazu (slika gore). Cilj putovanja u Južnu Ameriku bilo je isprobavanje mogućnosti aviona u zonama polijetanja i slijetanja na velikim nadmorskim visinama

što bi trebalo opravdati i ekonomsku stranu projekta.

DOLASCI I ODLASCI

Korijeni A400M sežu u 1982. godinu. Tada su europski proizvođači zrakoplova i američki Lockheed osnovali grupu pod nazivom Future International Military Airlifter (FIMA) s ciljem razvoja zamjene za Transall i C-130 Hercules. Sastav FIMA-e se tijekom godina mijenjao kako su partneri dolazili i odlazili, sve dok 2003. Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Njemačka, Španjolska, Turska i Ujedinjeno Kra-

ljevstvo nisu odlučili kupiti ukupno 212 novih transporterata. Za tu potrebu osnovali su organizaciju za zajednički razvoj naoružanja pod imenom OCCAR (Organisation conjointe de coopération en matière d'armement). Italija je uskoro napustila skupinu ali joj se 2005. pridružila Južna Afrika sa zahtjevom za osam aviona. No 2009. i ta je država napustila konzorcij zbog povećanih troškova i odgoda dostave.

Činilo se da bi prekomjerni troškovi i kašnjenja u razvoju mogli u potpunosti pokopati projekt. Financijski problemi su napokon riješeni u studenom

Vedran SLAVER, foto: Airbus Military

ETSKOM VRHU

2010. kada su se partneri sporazumjeli dodati još 1,5 milijardi eura Airbusu i naručiti 170 aviona. Od tada je još Malezija naručila četiri aviona.

Sada je na listi narudžbi 174 aviona što je znatno manje od očekivanih 291 s početka projekta. Evropski korisnici, odnosno naručitelji su Belgija (7), UK (22 plus opcija za još 3), Francuska (50), Njemačka (53 plus 7), Luksemburg (1), Španjolska (27) i Turska (10). Airbus vjeruje da je s Atlasom uspio pogoditi pravu mjeru između premalog (nedovoljno sposobnog) i prevelikog (pre-skupog) te da će polučiti dobar izvozni uspjeh. Ciljane zemlje su Indija, Indonezija, zemlje Dalekog istoka te uvijek dobiti kupci - zemlje Bliskog istoka.

Prvi primjerici su dostavljeni Francuskoj i Turskoj u drugoj polovici 2013. a u 2014. slijede dostave i za Ujedinjeno Kraljevstvo i Njemačku.

Svaki partner sudjeluje u proizvodnji A400M prema uigranoj proceduri za ci-

vilni program Airbusa s finalnim sklapanjem u Sevilli u Španjolskoj. Samo 5% rada otpada na ovaj zadnji korak.

JEDINSTVENA KONSTRUKCIJA

Sama konstrukcija A400M je većinom izrađena od aluminija uz manji udio titana. No 30% aviona je od kompozitnih materijala i to gotovo cijeli rep, kućišta stajnog trapa te najveći dio krila uključujući i glavne noseće grede krila, po čemu je Atlas prvi u svijetu. Velika uporaba kompozita (više nego kod putničkog A380) je rezultirala i znatnim uštedama u težini aviona te posljedično i u potrošnji goriva. Posebnost stajnog trapa je u sposobnosti da "kleči", to jest da se prilagodi potrebama utovara/istovara i na neravnom terenu. To je posebno praktično u taktičkim situacijama jer skraćuje trajanje zadržavanja aviona na zemlji. U dizajniranju se posebno pazilo da se osigura jednak teretni prostor po

svoj duljini aviona. Kako bi se omogućilo simultano ispuštanje dvije grupe padobranaca ugrađena su vrata sa svake strane, neposredno prije utovarno-istovarne rampe. Kod aerodinamičke kućišta za stajni trap posebno se pazilo da zbog strujanja zraka ne dođe do sudaranja dvije grupe padobranaca nakon napuštanja aviona.

TURBOPROPELERSKI MOTORI

Jedna od očitih razlika A400M i drugih velikih transportera jest što ima propelere. Avion pokreću četiri turbopropelerska motora Europrop International (EPI – zajednička tvrtka ITP Groupa, MTU-a, Rolls-Roycea i Snecme) TP400-D6. Motori razvijaju 11 000 konjskih snaga svaki što ih čini najsnažnijim turbopropelerskim motorima izvan bivšeg SSSR-a. Do takvih motora ne dolazi se besplatno i oni su bili jedan od ključnih elemenata razvoja, odnosno problema u razvoju A400M. Svaki TP400-D6 se sastoji od kompresora s devet stupnjeva i turbine u pet stupnjeva koji pokreću osmokraki propeler Ratier-Figeac FH386 načinjen od kompozita i presvučen kevlarom za balističku zaštitu. Propeler ima promjer od 5,33 metra no sami motori su začuđujuće kompaktni s duljinom od 3,5 metara i težinom od 1900 kilograma. Ova kombinacija motora i propelera daje avionu impresivne performanse; krstareća brzina je između 0,68 i 0,72 maha dok s druge strane pri izbacivanju padobranaca ili

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

punjenu helikoptera gorivom može ići i 200 km/h. Netipično za tradicionalne zapadne avione, propeleri na A400M se okreću u suprotnim smjerovima, tj. broj 1 i 3 u smjeru kazaljke na satu a broj 2 i 4 obratno. Ovakva konstrukcija je donijela znatne uštede u težini jer je vodoravni stabilizator sada 17% manji nego što bi bio u slučaju konvencionalne vrtnje propelera. Također i vertikalac je manji 8% a krila su jednostavnije konstrukcije. Dodatna je korist ovog rješenja i smanjenje buke. Kako je riječ o vojnem avionu sustav spremnika goriva je opremljen internim plinom kako bi se smanjio rizik od vatre a motori imaju smanjen infracrveni potpis.

UPRAVLJAČKI SUSTAV

S obzirom na iskustvo Airbusa u komercijalnom sektoru nije iznenađenje da Atlas ima dosta poveznica s civilnom "braćom". Primjerice, kokpit je jako sličan onome u A380 s osam višenamjenskih zaslona organiziranih na isti način. Po tri zaslona svakom pilotu prikazuju osnovne podatke o letu, navigaciji ili videoprikaze a dva zaslona se koriste za nadzor sustava zrakoplova. Fly-by-wire sustav se kontrolira pomoću bočno postavljenih ručica isto kao i na civilnim Airbusovima. Specifičnost kokpita A400M jest u tome da ima sklopive HUD zaslone certificirane kao glavne prikaznike u letu, što je prvi primjer kod vojnih transportnih aviona. Ponašta je da se posadi olakšaju potencijalno opasne i složene zadaće kao navigacija na maloj visini ili taktičko slijetanje, posebice noću, tako da im se pogled zadržava izvan kabine. Kao opcija nudi se FLIR termalni sustav čija slika se može projicirati na HUD-

Pet primjeraka Atlasa uoči polijetanja s piste zračne luke u Toulonse, Francuska

Konstrukcija A400M prošla je dječje bolesti i danas se odlikuje s mnogo noviteta u odnosu na druge zračnokoplove istih namjena (slika dolje lijevo). Prvi A400M u bojama francuskog ratnog zrakoplovstva, prvi korisnika ovog modernog transportnog aviona (dolje desno)

ovima. Kako A400M mora obavljati zadaće i na prvoj crtici kokpit i stakla su oklopljeni.

KLASA ZA SEBE

U današnje vrijeme dobar dio karijere vojnog transportera jesu ne-vojne zadaće kao što su odgovori na prirodne, humanitarne katastrofe i slično. Stoga je, između ostalog, A400M konstruiran tako da može prevesti veliku količinu tereta do udaljenih područja bez potrebe za ikakvom infrastrukturom za slijetanje. Prema tvrdnjama Airbusa potpuno natovareni Atlas može sletjeti na površinu razine četiri prema CBR (California Bearing Ratio-mjera za nosivost površine) odnosno na grube i nepripremljene staze. Nadalje, tvrdi se da A400M može s teretom od 25 tona sletjeti na stazu CBR razine 6 dužine 750 metara i poletjeti s nje s dovoljno goriva za put dužine 930 km što ga čini najvećim teretnjakom s ovim sposobnostima.

Najveća nosivost tereta je 37 tona a volumen teretne kabine iznosi 340 m³ i ima presjek 4x4 metra i dužinu 22,9

metara. Stoga u avion stanu primjerice jedan helikopter HN90 ili čak Chinook, odnosno dva oklopna vozila Stryker. Teret, naravno, ovisi o udaljenosti ali mogućnost punjenja gorivom u zraku to kompenzira te se trajanje zadaća u praksi ograničava radnim vremenom posade a ne količinom goriva. Bez dopunjavanja gorivom A400M može teret od 20 tona prevesti preko 6400 km i sletjeti na nepripremljenu stazu dužine oko jedan kilometar. Primjer takvog tereta je jedan MRAP, 20 vojnika i dvije standardne vojne palete.

ZA UTOVAR I ISTOVAR

Kako bi avion mogao djelovati na mjestima bez strojeva za utovar/istovar u avion je ugrađeno 32-tonsko vitlo. Osim toga, na plafonu teretnog prostora se nalazi 5-tonска dizalica za utovar tereta sa zemlje i njegovo raspoređivanje unutar aviona. Sve aktivnosti upravljanja teretom obavlja jedan operator pomoću radne stanice koja se nalazi u prostoru ispod kokpita. Za izbacivanje tereta u zraku služi sustav CARP (Computed Air Release

Point). U jednom prolazu može se ispuštiti do 19 tona mješanog tereta s minimalne visine od samo 4,5 metara. Moguće je i istodobno izbacivanje padobranaca i tereta. Padobranci se mogu izbacivati s visina do 12 200 metara a A400M ih nosi 116 zajedno s njihovom opremom – više od bilo kojeg drugog zapadnog transportera. Posebna značajka je vrlo niska razina buke u teretnom prostoru pa je moguće voditi normalan razgovor za vrijeme leta. Ovo je postignuto bez ikakve dodatne izolacije interijera. Medicinski prijevoz je posebno važna uloga velikog aviona. Osam nosilača standardnu opremu a moguće je ukrcati do 66 standardnih NATO nosila zajedno s 25 ljudi medicinskog osoblja. Moguća je i brza ugradnja jedinice za intenzivnu njegu.

ZRAČNI TANKER

Svi do sada 174 naručenih Atlasa bit će u konfiguraciji koja pruža mogućnost uporabe aviona kao tankera. Također svi će moći i sami primati gorivo u zraku. Zapravo A400M može

istodobno prevoziti teret i djelovati kao tanker jer može nositi 50,5 tona goriva u krilima i središnjoj kutiji krila. Po potrebi može nositi i dva dodatna spremnika od po 5,7 tona u teretnom prostoru. Tako se mogu nositi i različite vrste goriva, što je praktično ako su vam saveznici npr. Švedani. Naime, švedski Grippeni su koristili drukčije gorivo od ostalih zrakoplovstava prilikom operacija nad Libijom. U tankerskoj ulozi A400M može kružiti 2 sata na 930 km od baze i za to vrijeme podijeliti 34 tone goriva. Montiranje dvaju podyjesnih spremnika sa sustavom za pretakanje goriva u zraku Cobham 908E traje oko 2 sata. Moguće je postavljanje i središnjeg modularnog sustava u teretnu kabинu. Kapacitet tog središnjeg "hose and drum" sustava je 2250 l/min i pogodno je za opskrbu većih aviona dok potkrilni sustavi imaju kapacitet od 1500 l/min. Na raspolaženju su i tri videokamere za nadzor pretakanja. Raspon brzina A400M dopušta opskrbu gorivom, kako helikoptera tako i brzih lovačkih aviona.

Transportni helikopter Eurocopter EC 725 u Atlasovu teretnom prostoru. U avion mogu stati, primjerice, i jedan HN90 ili čak Chinook, odnosno dva oklopna vozila Stryker

KAKO BI BILO U MALIJU?

Vrlo je zanimljiva studija Airbusa koja govori kako bi izgledala operacija Serval u Maliju da su Francuske OS imale na raspolaženju A400M. Mali je zemlja s lošim i rijetkim cestama, malim brojem aerodroma i generalno slabom infrastrukturom. Udaljenost od Malija do Francuske iznosi 3200 km. Poznato je da je oko 6500 tona tereta s najmanje 600 vozila prebačeno morem raznim brodovima uključujući jedan amfibijski brod klase Mistral, te barem tri putovanja s roll-on / roll-off teretnim brodovima. Svako putovanje je iziskivalo pratnju fregate. Nakon istovara u Dakaru slijedio je put od oko 1000 km do Bamakoa, glavnog grada Malija gdje su Francuzi smjestili svoje logističko središte.

Zračni most za Bamako je osiguran pomoću transportera C-17 saveznika, iznajmljenih Il-76, An-124 i An-225 te A310, A340, CN235, Transalla i Herculesa Francuskih zračnih snaga. Ovim je putem prebačeno oko 10 500 tona tereta i oko 6500 ljudi. No oprema nije bila potrebna u Bamakou već stotinama kilometara sjevernije gdje su se odvijale borbe. Svu opremu i ljude je trebalo dalje prebaciti cestom što je iziskivalo i znatne snage za osiguranje.

Airbus napominje da se cijeli proces uporabom njihova aviona mogao skratiti. Oprema je odmah mogla biti dostavljena na teren, za razliku od djelovanja glavnog konkurenta C-17 koji je mogao opremu dopremiti samo na uređenu pistu udaljenu 900 km od borbi. Također korišteni su i taktički C-130 ali sa znatnim teretnim ograničenjima. Atlas bi mogao direktno u područje borbi dostaviti primjerice BVP VBCI zajedno s jednom paletom tereta i 10 vojnika. Ovakav teret ne bi stao u Transall ili Hercules, a Atlas može dostaviti praktično svu potrebnu taktičku opremu i vozila osim tenkova. Samo za potrebe dostave vode vojsci u sjevernom Maliju jedan je Transall obavljao dnevno četiri leta dok bi s A400M bio dovoljan jedan let svaki drugi dan. Na taj način ovaj avion pruža mogućnost održavanja tempa operacija što je jedan od ključnih trenutaka u borbi.

U A400M su ugrađena iskustva Airbusa u civilnom sektoru i u održavanju aviona. U toku 12 godina uporabe A400M će zbog obveznog velikog remonta biti prizemljen samo 84 dana ili jedan tjedan godišnje. Ostalo se održavanje obavlja samo po potrebi kao npr. i na civilnom A320. Treba spomenuti da A400M ima osim vojne i civilnu zrakoplovnu licenciju.

OBUKA POSADA

Obuka posada se provodi već neko vrijeme i prije dostave prvih aviona. Do kraja svibnja 2013. moduli za obuku posada su dobili JAR-FCL licencije dok je program obuke za osoblje

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

za održavanje aviona dobio potvrdu EASA-e. Sam Airbus Military je osmislio cijeli paket obuke koji uključuje računalni baziran trening (Computer Based Training –CBT), operativni sustav za održavanje kokpita te sustav za obuku članova posade zaduženih za upravljanje teretom (loadmaster). Tvrta Thales je partner za razvoj potpunog letnog simulatora (Full Flight Simulator) i trenažera za učenje rada s instrumentima u kokpitu. U suradnji s Rheinmetallom je napravljen trener za obuku Cargo Hold Trainer-Enhanced koji je zapravo model trupa A400M u prirodnoj veličini i smješten u Sevilli u međunarodnom centru za obuku (ITC). Ovim se sustavom koristi za obuku loadmastera i ljudstva za održavanje. Prema Airbusu osigurava

Atlas slijedi na ne-pripremljenu podlogu. Sigurno slijetanje i u teškim uvjetima jedan je od glavnih aduta letjelice

Zapovjednik novozelandskog ratnog zračoplovstva zrakoplovni vicemaršal Peter Stockwell u cockpitu Atlasa na sajmu RIAT 2013.

sve stvarne parametre aviona potrebne za takvu obuku. Spomenuti centar u Sevilli je osnovan 2010. te će postati centar izvrsnosti za obuku na A400M i biti zadužen za ustanovljavanje najbolje prakse i metoda obuke. Centar će biti virtualno povezan s nacionalnim centrima za obuku koji će replicirati sustav iz Seville. Za sada se postavljuju dva nacionalna trening centra. Prvi je u Francuskoj u Orleans-Bricyju gdje će biti smješteni francuski A400M. Drugi je u Velikoj Britaniji, točnije u bazi RAF-a Brize Norton, također budućoj bazi A400M koji bi trebao postati operativan u ožujku 2014.

Oba će centra imati cijeli set spomenutih sustava i simulatora za obuku posada a britanski centar će imati i Cargo Hold Trainer-Enhanced. Ove će godine početi radovi na trećem nacionalnom trening centru u Njemačkoj u Wunstorfu.

Obuka posada u ITC-u je već počela

u siječnju 2013. te je slična obuci za

civilne zračoplove gdje se na kraju

obavlja samo jedan pravi let a sve

ostalo se odradi na simulatorima.

DOBRA BUDUĆNOST?

Glavni konkurent A400M Atlasa je američki C-17 Globemaster III. C-17 je pri kraju proizvodnje i ne očekuje se da će Amerikanci naručivati dodatne primjerke s obzirom na proračunske projekcije. Zanimljivo je da neki analitičari procjenjuju da će oko trećina američkih C-17 (ukupno je 223 u sastavu USAF-a) morati biti ranije umirovljeno zbog visokog tempa trošenja

u potpori ratnim operacijama u Iraku i Afganistanu. Ako se, prema najavama, doista zatvori Boeingova proizvodna linija 2015., europski avion bi mogao ostati jedini zapadni strateški transportni avion na tržištu.

Brazil razvija novi transporter KC-390 no još dugo neće biti spreman a svojim dimenzijama prije spada u klasu C-130.

Na Istoku je već nešto drugačija situacija. Rusi unapređuju Il-76 pod imenom Il-476 s novim motorima, staklenim kokpitom, novim krilima, ojačanim trupom, novom avioničkom i komunikacijskom opremom. Jedna od slabosti Iljušina u odnosu na A400M jest da vjerojatno neće imati usporedive sposobnosti u uporabi nepripremljenih poletno-sletnih staza.

Ukrajinski An-70 je možda najsličniji avion Atlasu. Prema Antonovu trebao bi imati veći kapacitet nošenja tereta od Airbusa. No mogući je komparativni nedostatak kada se gleda sa zapadne strane svijeta da će zahtijevati znatne troškove certifikacije aviona za promet ako se ne žele angažirati ruska zračoplovna tijela. Novi kineski transporter Xian Y-20 koji izgleda kao umanjena kopija C-17 će vjerojatno imati isti problem. Možda najveća Atlasa prednost nad gore navedenim avionima jest da je on u punoj proizvodnji s razvijenom logistikom i dobrom bazom korisnika.

U Airbusu procjenjuju da zbog dugotrajnosti razvoja zračoplova neće imati pravog konkurenta idućih 10 godina. ■

Operacije na ekstremno niskim temperaturama još su jedna odlika A400M

Ivan GALOVIĆ

KOPNENA VOJSKA

KOPLJE KOJE PROBIJA OKLOP

Mogućnost ugradnje na različite platforme i povećanje dometa osigurat će daljnju i širu uporabu američkog protuoklopnog sustava Javelin FGM-148. Uvođenjem i drugih modela projektila, sustav bi u budućnosti mogao zauzeti i značajnije mjesto u borbi protiv borbenih oklopnih vozila i pješaštva. Ovaj tekst daje detaljniji pregled noviteta, karakteristika i trenažnih mogućnosti vezanih uz Javelinov "komplet"

Javelin Joint Venture (JJV), zajednička tvrtka koju su utemeljili američki giganti Raytheon (NYSE: RTN) i Lockheed Martin (NYSE: LMT), 18. je studenoga 2013. objavila da je dobila ugovor vrijedan 176 milijuna dolara. Ugovor se odnosi na proizvodnju i dostavu 842 Block I Javelin projektila i 120 zapovjedno-lansirnih jedinica (CLU). Naručitelji su američka kopne-

na vojska, američki marinci, Oman, Jordan i Indonezija. "Ovaj će posao držati proizvodnu traku vrućom do sredine 2015.", rekao je predsjednik JJV-a Jeff Miller.

Javelin i njegovi uspjesi odavno više nisu novost, u operativnoj uporabi je od 1996. i "ukorijenio" se na popisima najboljih protuoklopnih sustava. Prvi je višenamjenski protuoklopni

Britanski Gurkhe i australski vojnici u operativnoj bazi Ripley kod Tarinkota, provincija Oruzgan u središnjem Afganistanu održavaju kratki briefing. Fotografija je snimljena uči vježbe gađanja iz PO sustava Javelin (slika gore)

vođeni raketni sustav koji se ispaljuje s ramena. Pripada trećoj generaciji POVRS-a "fire-and-forget" (ispali-i-zaboravi). Rabe ga vojske petnaestak država. Prvi je put upotrebljen u Afganistanu 2001. protiv neoklopnih ciljeva, a protiv oklopnih vozila 2003. u Iraku. Pouzdanost projektila je vrlo visoka, 93% a vjerojatnost pogadanja prvim projektilom iznosi velikih 94%.

KOPNENA VOJSKA

Prosječna izvozna cijena projektila je između 80 000 i 90 000 dolara, a cijena CLU je oko 130 000 dolara. Održavanje projektila nije potrebno u prvi 10 godina, a nakon toga se provode standardne provjere i održavanje. Ukupan vijek trajanja je 20 godina.

Zbog prilagodljivosti moguće ga je instalirati na razne platforme, uključujući i tronožac, terenska i oklopna vozila, helikoptere i bespilotne letjelice.

BITNE NADOGRADNJE

Sustav je do sada doživio nekoliko nadogradnji. Nadogradnja s Blok 0 na Blok I (2006.) odnosila se na projektil i CLU. Novi projektil uključuje poboljšani raketni motor koji smanjuje vrijeme leta, poboljšanu bojnu glavu učinkovitu protiv većeg broja različitih ciljeva, i domet od 2500 m (s 2000 m) s poboljšanom vjerojatnosti pogadanja/uništavanja cilja. Težina projektila je smanjena. Nadogradnja CLU podrazumijeva bolji materijal izrade, ugradnju termalne ciljničke naprave, povećanje daljine na kojoj je moguće identificirati cilj, povećano vrijeme promatranja ugradnjom nove baterije i nadogradnjom softvera. Ostala poboljšanja uključuju digitalni display, slanje slike i koordinatni sistem za upravljanje s pozicijama drugim postrojbama. U budućnosti je u planu protupješački projektil i

Pripadnik postrojbe "42" komandosa britanskih Kraljevskih marinaca iz Plymoutha, prve otočke postrojbe koja je zadužila taj protuoklopni sustav ispaljuje projektil iz Javelina s vozila

U borbenim djelovanjima Javelin je prvo uporabljen u Afganistanu 2001., a u Iraku 2003. projektil ispaljen iz Javelina je prvi put izvršio svoju osnovnu zadaću, probio protivnički oklop

još bolja višenamjenska bojna glava s oblikovanim punjenjima za oklopna vozila.

U protekle dvije godine konzorcij Javelin je istaknuo još dva događaja. Početkom 2012. u Norveškoj je u zimskim uvjetima uspješno testiran Javelin s vozila Piranha (BOV Stryker) na koje je bila ugrađena Konsbergova daljinski upravljana stanica Protector. Stanica je uključivala Javelin Vehicle Launcher. On omogućava da standarni Javelin projektil bude povezan na sustav upravljanja paljbotom vozila, što osigurava sigurno ispaljivanje projektila iz unutrašnjosti vozila. Nadalje, 6. veljače 2013. u američkoj zrakoplovnoj bazi Eglin u Floridi demonstrirana je mogućnost da Javelin djeluje na ciljeve na većim udaljenostima. Za vrijeme testa uspješno je provedeno gađanje na udaljenosti od 4750 metara. To je svojevrsni odgovor na najveću zamjerku na sustav, domet od 2,5 km. Naire, slični protuoklopni sustavi imaju puno veći domet, a neki od njih su i ranije proizvedeni. Izraelski Spike u upotrebi je od 1997., ruski Kornet od 1994., pa i ruski Konkurs (od 1974.) imaju domet od 4 do 10 km.

DEFINICIJA I OBUKA

Prema najkrćim definicijama Javelin je prijenosni protuoklopni sustav koji se sastoji od već spomenute više-

Foto: MoD UK

porabne zapovjedno-lansirne jedinice (CLU) i kontejnera (round), koji se nakon uporabe odbacuje. Na CLU se nalaze integrirana dnevna i termalna ciljnička sprava, kontrole i indikatori. Pomoću CLU-a se traži cilj, cilja i ispaljuje projektil. Kontejner se sastoji od projektila, lansirne cijevi (Launch Tube Assembly - LTA) i baterijske jedinice rashladne tekućine (Battery Coolant Unit - BCU). LTA služi kao platforma za lansiranje i nošenje projektila. Javelin spada u PO oružja srednjeg dometa s primarnom namjenom uništiti neprijateljska oklopna vozila na daljini do 2500 m. U sekundarnoj namjeni pruža potporu vatrom protiv točkastih ciljeva poput bunkera, zgrada i drugih utvrđenih ciljeva u urbanom području. Može se koristiti i protiv malih brodova i niskoletičkih helikoptera. Osim toga, CLU može biti i samostalna naprava za promatranje i nadzor bojišta, do 2,5 km po danu i po noći. Javelin opslužuju dva vojnika

(operator i poslužitelj) čineći protuoklopnu skupinu. Temeljna obuka za operatora traje dva tjedna: dobiva osnovne upute o sustavu i radi na trenažerima. Na kraju temeljne obuke polaze se test za operatora. Operator bi trebao biti sposobljen djelovati na tri cilja u dvije minute, što Javelin čini vrlo učinkovitim protiv bilo koje oklopne prijetnje. Obuka se nastavlja u postrojbi obukom održavanja, zajedničkom obukom i obukom za instruktora na trenažeru.

DVA NAČINA GAĐANJA

Javelin se automatski vodi do cilja nakon lansiranja, omogućujući operatoru da zauzme zaklon i izbjegne protupaljbnu. Slikovni infracrveni (I2R) sustav daje projektiju sposobnost da se sam vodi do cilja kad ga lansira operator. Operator se može odmah premjestiti nakon opaljenja ili ponovno napuniti i djelovati na drugu prijetnju. Dok operator cilja i ispaljuje

projektil, poslužitelj promatra bojište s ciljem otkrivanja potencijalnih ciljeva ponajprije tražeći one koji mogu ugroziti njihov paljbeni položaj. Traži i eventualne prepreke iza operatora koje bi mogle ugroziti izbacni mlaz projektila. Vrijeme potrebno za ispaljivanje prvog projektila je manje od 30 sekundi, a zamjena kontejnera je moguća za manje od 20 sekundi. Dva su načina gađanja: napad odozgo (top attack) i direktni (direct). Napad odozgo je osnovni način gađanja kojim se koristi za uništavanje oklopnih vozila na minimalnoj udaljenosti od 150 m. Kod direktnog gađanja minimalna udaljenost cilja je 65 metara. Vrijeme leta je oko 19 sekundi na maksimalnoj udaljenosti. Projektil se lansira pod kutom od 18° i dostiže visinu od 150 m prilikom napada odozgo, a kod direktnog napada visinu od 50 m. Primarna opasna zona iza oružja je 25 m pod kutom od 60 stupnjeva, a zona opreza se proteže do

50 m iza oružja. Može se ispaljivati projektil i iz zatvorene prostorije 5x4 m i visine 2 m.

Kod napada odozgo Javelin se penje iznad svoga cilja za bolju vidljivost i napada na mjestu gdje je oklop najslabiji. Operator stavlja pokazivač preko odabrane mete i vrši zaključavanje (lock-on-before launch). CLU potom šalje signal projektiju i nakon toga projektil se sam vodi do cilja. Prilikom opaljenja aktivira se prvo startni motor koji ne stvara trzaj i veliku vatru iza oružja (soft launch) i ne otvara previše paljbeni položaj, a na sigurnoj udaljenosti se pali putni motor koji vodi projektil do cilja. Ta sposobnost mekog lansiranja (soft launch) mu omogućava ispaljenje iz zgrada i bunkera.

PROCEDURA LANSIRANJA

CLU (zapovjedno-lansirna jedinica) montira se na komplet rakete. Sustav se postavlja na rame, gdje operator cilja na cilj koristeći CLU i to tako da kutove pravokutnika (okvira) koje vidi u optici smješta (pritišćući palcem odgovarajuće tipke na lijevom rukohvatu) oko slike cilja koju također vidi kroz optiku sustava. Naime, ovom radnjom operator sužava polje vida tražitelja na određeni objekt koji gađa. Operator nakon toga zahvaća automatskim tražiteljem rakete cilj, tako što zapovijed za zahvaćenje-cilja-prije-lansiranja (Lock-on-command-before-launch) šalje raketu. Kad je sustav zahvatio cilj, operator lansira raketu (preko desnog rukohvata) koja leti samostalno do cilja, znači ovdje operator ne mora pratiti cilj (sustavi 2. generacije) ili voditi raketu (sustavi 1. generacije). Za razliku od konvencionalnih raket koje se vode preko žice, optičkog kabela ili preko laserske zrake (laser beam riding), Javelin se autonomno navodi na cilj nakon lansiranja. Tako omogućava operatoru i poslužitelju da odmah nakon izletanja raketice iz kontejnera napuste/promijene položaj ili napune sustav za sljedeće lansiranje.

Mekano lansiranje izbacuje raketu iz kontejnera (lansirne cijevi) kako bi se ostvario potpuni netrzajni učinak

TEHNIČKE ZNAČAJKE

Domet: 2,5 km

Vođenje: Pasivan način određivanja ciljeva / paljbenе kontrole s integriranim dnevno/termalnom napravom

Uvećanje: 4x dnevno i 4x (široko vidno polje) ili 12x (usko vidno polje) termalno

Projektil: Tandem bojna glava

Težina:

- Projektil – 10,128 kg
- CLU – 6,8 kg
- Kontejner – 15,5 kg (projektil i lansirna cijev)

Dužina:

- Projektil – 108,27 cm
- Lansirna cijev – 120,9 cm

Promjer:

- Projektil - 127 mm (kalibr)
- Lansirne cijevi – 140 mm

KOPNENA VOJSKA

Foto: Forsvaretsdepartement

oružja. Isto tako, mekano lansiranje omogućava lansiranje iz zatvorenih ili natkrivenih prostora. Jednom, kad je raketa izletjela iz lansirne cijevi, veći, putni motor se pali te dovodi raketu do cilja. Što se tiče načina napada na cilj, operator odabire direktni način kad napada natkrivene ciljeve, bunkere, zgrade i helikoptere. Top-attack način napada odabire za gađanje tenkova na otvorenom pri čemu se raketa Javelin proprije iznad cilja, naglo mijenja smjer prema dolje pa se obrušava na cilj odozgo pogađajući najslabiju točku tenka - tanki oklop na gornjoj površini kupole.

SIGURNI OPERATOR

Ispali-i-zaboravi sposobnost Javelina povećava vjerojatnost pogotka jer operator ne mora više biti izložen neprijateljskoj protupaljbi dok križićem končanice prati cilj sve vrijeme od lansiranja do udara rakete u cilj.

Iz Javelina se puca i u ledenim uvjetima, na fotografiji je norveški vojnik. Norvežani su američki POVRS stavljeni u uporabu krajem prošloga desetljeća

Prijenos sustava i nije komplikiran, položaj operatera se može brzo promjeniti, što pokazuju australski izvidnici na vježbi 2007. godine. Australija je kupila Javelin među prvima izvan SAD-a

Foto: US Army

Dakle, operator je potpuno izbačen iz petlje vođenja i nema utjecaja na proces vođenja rakete.

Zbog Javelinova malog bljeska i zadržljavanja prilikom lansiranja rakete, raketa može biti lansirana iz manjeg, težeg za lociranje i jače zaštićenog položaja što omogućava operatoru da ostane neotkriven, ili ako pak bude otkriven, da preživi djelovanje neprijateljske protupaljbe.

Operator prilikom ispaljivanja može zauzeti sljedeće položaje: sjedeci (koljena savijena ili prekrižene noge), klečeći (koristeći jedno ili obe koljena), stojeći (s osloncem) i ležeći (s osloncem). Tri tehnikе se rabe prilikom nošenja Javelina. To su taktičko nošenje, nošenje na malim udaljenostima i nošenje na velikim udaljenostima. Izbor se temelji na misiji, neprijatelju, terenu i vremenskim uvjetima, postrojbi i potpori, vremenu na raspolaganju, civilnim razmatranjima (METT-TC);

situaciji te udaljenosti na koju se premješta.

TRI DIJELA TRENAŽNOG SUSTAVA

Za iskorištavanje prednosti donekle komplikiranog (u procesu pripreme sustava za lansiranje rakete), ali sigurno učinkovitog sustava, neophodni su trenažni uređaji. Sastavni dio su kompleta Javelin i omogućavaju početnu obuku i osposobljavanje kandidata za operatore. Trenažer omogućava i postrojbama naoružanim sustavima Javelin da realistično sudjeluju u taktičkim vježbama na razini postrojbe.

Sustav se sastoji od tri uređaja, od kojih je svaki namijenjen za obavljanje određene uloge u procesu osposobljavanja novih operatora i održavanja sposobnosti postojećih bez upotrebe bojnog streljiva. Ti uređaji su trenažer za stjecanje temeljnih vještina (Basic Skills Trainer), terenski taktički trenažer (Field Tactical

Foto: AU Department of Defence

Foto: US Army

Ova fotografija ispaljenja je možda i najeksponiranija na internetu kad je u pitanju Javelin, zbog jasnog "hvatanja" projektila trenutak nakon okidanja

Eksplozija tenka M60 Patton pogodenog Javelinom 2006. godine na vježbi borbenog tima američke 173. padobranske brigade na multinacionalnom poligonu u Grafenwoehru u Njemačkoj

Trainer) i školski komplet rakete (Missile Simulation Round). Trenažer za stjecanje temeljnih vještina je trenažer namijenjen za uporabu u zatvorenom prostoru (kabineti, učionice) i sastoji se od operatoreve i instrukturove postaje. Koristi se u obuci operatora za razvijanje i održavanje temeljnih taktičkih i tehničkih vještina operatora neophodnih za pravilnu uporabu sustava. Za operatora ovaj trenažer predstavlja simulaciju osobina stvarnoga bojnog sustava Javelin. Koristi se i za obuku u motrenju bojišta, uočavanju ciljeva, uvježbavanju lansiranja i procjeni učinka na cilju. Svaka od ovih zadaća obavlja se uporabom nadzornih tipki na rukohvatima (lijevi i desni) CLU.

ZA VJEŽBE NA TERENU

Terenski taktički trenažer je vanjski trenažni uređaj koji se koristi na terenu tijekom vježbi. On služi koначnom dotjerivanju operatorovih

sposobnosti, a omogućava mu da realno sudjeluje u taktičkim vježbama na terenu u sklopu svoje postrojbe. Primarne komponente ovog trenažera su operatorova postaja te instrukturova postaja s pomoćnim uređajima. Konfiguracija se koristi i za provedbu kvalifikacijskih gađanja, pri čemu operatorovi rezultati mogu biti snimljeni na videotraku 8 mm te kasnije prikazani operatoru zglob provedbe raščlambe gađanja.

Nadalje, konfiguracija daje operatoru slobodu koristiti prednosti terena kako bi ostvario što bolju prednost u odnosu na neprijatelj. U sklopu ove konfiguracije instrukturova postaja nije priključena, već se podaci prikupljaju isključivo MILES sustavom (engl. višestruko integrirani laserski sustav za gađanje) koji je smješten u simulirani komplet rakete. Glavne sastavnice simularnog kompleta rakete su lansirna cijev, simulirana baterija i jedinica za hlađenje tražila rakete, MILES, simu-

Foto: US Army

Instruktor i potencijalni protuoklopni operater američke kopnene vojske tijekom obuke na trenažnom sustavu za Javelin. Vježbovna bojna gađanja iz Javelina su rijetkost zbog visoke cijene projektila

lator efekata (koji simulira svjetlost i zvuk prilikom lansiranja rakete), računalo i baterija.

Školski komplet rakete, posljednji dio trenažera, namijenjen je za upoznavanje operatora s fizičkim osobinama kompleta rakete Javelin. On je replika rakete u punoj veličini bez mogućnosti aktiviranja, odnosno lansiranja i pogađanja cilja, namijenjena za uvježbavanje rukovanja sa sustavom u kabinetskim i terenskim uvjetima. Komplet je neosjetljiv na višestruka ponavljanja radnji prevođenja iz hodnog u bojni položaj i ima odgovarajuće mehaničko-električne elemente za povezivanje s CLU, te jedinicu za napajanje i hlađenje, iako je električki pasivan. Ova je raketa ista kao i ona koja se koristi na trenažeru za stjecanje temeljnih vještina.

POZITIVAN ZAKLJUČAK

Protuoklopni vođeni raketi sustav Javelin je odlično oružje za pješačke postrojbe sa sposobnošću djelovanja protiv borbenih oklopnih vozila na daljinama do 2500 metara. Riječ je o sustavu III. generacije koju karakterizira sposobnost ispaljivat će što znači visoki stupanj uništavanja ciljeva i preživljavanja posluge. Mogućnost ugradnje na različite platforme i povećanje dometa osigurat će daljnju upotrebu ovog sustava u budućnosti. Uvođenje i drugih modela projektila omogućit će Javelinu da u budućnosti zauzme i značajnije mjesto u borbi protiv borbenih oklopnih vozila i pješaštva. ■

Litavski vojnici u akciji s Javelinom u vježbi protuoklopnih postrojbi

Foto: Lietuvos Respublikos KAM

OPIS PROJEKTILA

Javelinov projektil se sastoji od sekcije vođenja, sekcije srednjeg dijela tijela, bojne glave, sekcije pogona i sekcije kontrole pokretanja. Sekcija vođenja osigura pružanje cilja i signale za kontrolu leta. Nalazi se na prednjem dijelu projektila i uključuje sekciju glave tražitelja i jedinicu elektronike za vođenje. Bojna glava je tandem (dvojna), sadrži prednji naboј i glavni naboј. Prednji naboј je visokoeksplozivni protutenkovski oblikovani naboј (kumulativni). Njegova je svrha detonirati reaktivni oklop prije nego glavni naboј dosegne oklop. Nakon što je probijen/otpuhan reaktivni oklop kupola postaje izložena djelovanju glavnog naboja. Ako cilj nije opremljen reaktivnim oklopom, prednji naboј postaje dodatni eksploziv za probijanje glavnog oklopa.

James Madison, četvrti predsjednik SAD-a i vrhovni zapovjednik vojske u ratu s Britanijom, na portretu Johna Vanderlyna

Foto: White House Historical Association

PODLISTAK

ANGLO-AMERIČKI RAT (1812.-1815.) I. DIO

U SJENI

DRUGI, MANJE POZNAT RAT IZMEĐU SAD-a I VELIKE BRITANIJE IMAO JE SVE ODLIKE KOPNENO-POMORSKIH RATOVA VOĐENIH POČETKOM XIX. STOLJEĆA. UZROCI RATA SU VIŠEZNAČNI I DANAS BI BILO TEŠKO ODREDITI INICIATORA NJEGOVA IZBIJANJA, IAKO JE SAD PRVI SLUŽBENO OBJAVIO RAT VELIKOJ BRITANIJI

Foto: US National Archives

Pobjednička američka opsada Yorktowna (1781.), prikazana na ovoj litografiji odlučujuća je kopnena bitka američkog rata za neovisnost, ili američke revolucije. Trideset godina poslije SAD je opet zaratio s Velikom Britanijom...

U suvremenim međunarodnim odnosima vojno-politička, gospodarska, političko-diplomska i cijeli niz drugih povezanosti između Velike Britanije i SAD-a predstavljaju vrlo snažno partnerstvo u međunarodnoj zajednici. No je li to oduvijek bilo tako – odgovor je naravno negativan kao i u većini ostalih suvremenih država.

O tome nabolje svjedoči ne tako davno završeni serijal "Ratnička prošlost skandinavskih zemalja" objavlјivan u Hrvatskom vojniku (401 do 413). Svojedobno je SAD ratovao protiv Velike Britanije, čak u dva navrata. Prvi se rat, poznatiji kao Američki rat za neovisnost (1775. – 1783.), ne bi mogao klasificirati kao rat dviju suverenih

zemalja. Riječ je o ratu za oslobođenje od kolonijalne vlasti Velike Britanije i tek nakon njega su stvorene suverene Sjedinjene Američke Države.

UZROCI SUKOBA

Drugi, manje poznat sukob koji je u vojnoj povijesti ostao zabilježen kao Američko-britanski rat (1812.

– 1815.) klasični je ratni sukob dviju suverenih zemalja. Drugog naziva Anglo-američki rat, imao je sve odlike kopneno-pomorskih ratova vođenih početkom XIX. stoljeća. Uzroci ovog rata su višeznačni i danas bi bilo teško odrediti inicijatora njegova izbijanja, iako je SAD prvi službeno objavio rat Velikoj Britaniji. Po svemu su-

U prošlom broju Hrvatskog vojnika navedeni su podaci na temelju kojih se može zaključiti da je neprijateljska protuobavještajna djelatnost imala solidne temelje za uspješno i učinkovito djelovanje u hrvatskom javnom prostoru tijekom 1990-ih. U tom djelovanju plasirane su brojne protuobavijesti s ciljem razjedinjavanja hrvatskog nacionalnog korpusa i pokušaja prikazivanja "tadašnje" hrvatske politike kao zločinačke, čime se pokušala postići "izbalansirana odgovornost svih strana u sukobu", a agresija JNA, Srbije i Crne Gore na RH i BiH prikazati kao "građanski rat" u kojem su "svi podjednako

podataka, u nizu dokumenata, "na osnovu kojih bi se rukovodstvo RH moglo okarakterizirati i prikazati da su ti svi pojedinci u funkciji boljevičke Rusije, pa čak da ih je instalirao KGB kao svoju ekspositoru. Dakle, teza je postavljena. Hrvatsko vodstvo treba u nekakvoj publikaciji, napisu, javnosti argumentirano okarakterizirati kao agenturu KGB-a, dokazane boljevičke i slično. Pritom su korišteni i materijali Uprave bezbednosti SSNO-a, nekakvi izvodi iz podataka za Josipa Manolića (bio u partizanima od – do, surađivao sa "SMERŠ"-om), Franju Tuđmana (partizan od – do, kontaktirao s Rusima), Josipa Boljkovca

Među "subverzivno-propagandnim zahvatima" OPERA je primjenjivala metode slanja faxova na lažno pripremljenim memorandumima različitih izmišljenih organizacija, pečatiranih lažnim pečatima. Tako se, primjerice, u ime "Komunističke sekcije HDZ-a" sastavio adekvatan tekst i na pripremljenom memorandumu HDZ-a uputio na različite adrese. Jedna od metoda sastojala se u kompiliranju manjeg djela točnih, s mnoštvom netočnih podataka, da bi se kompromitirao neki pojedinac, ili tijelo, odnosno događaj. Primjerice, u jednom letku sastavljenom na taj način potpisana je "Komunistička

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

MEMOARSKO GRADIVO O "SPECIJALNOM RATU"

krivi za sve". Među najpoznatijim "informacija", zapravo "dezinformacijama" ubačenim u hrvatski medijski prostor su one o "izdaji i žrtvovanju Vukovara radi međunarodnog priznanja Hrvatske" te o "dogovorenem ratu", odnosno o "dogovorenoj podjeli BiH između predsjednika Tuđmana i Miloševića". Od manje poznatih primjera, u Hrvatskom vojniku već je spomenuta i akcija "Odelenja za propagandni rad" (tzv. OPERA) iz Beograda vezana za događaje u Ilok u listopadu 1991., kad je JNA primorala Hrvate da napuste taj grad, te maltretiranje i napadi na Hrvate u Srbiji, posebice u Vojvodini. Cilj te akcije bio je odgovornost za spomenute događaje pripisati HDZ-u i politici hrvatskih vlasti.

Uz spomenuto, postoje i drugi, manje poznati primjeri djelovanja OPERE, koji se spominju u izvorima. Tako je, primjerice, početkom rujna 1991., na jednom od sastanaka u Beogradu, dogovoreno "kako koristiti razna saznanja za informativno-subverzivni rat protiv RH". Na sastanku je spomenuto da postoji niz indikativnih

(partizan od – do, surađivao sa "SMERŠ"-om, završio tečajeve NKDV-a) i niz drugih osoba iz vodstva Hrvatske sa sličnim podacima. Na temelju tako prikupljenih podataka napisan je tekst od oko 12 stranica. Osnovna poruka bila je da su hrvatske vlasti, unatoč nacionalističko-ustaških usmjerenja, trenutačno ekspozitura Rusa, te da to vodi u totalitarizam. Izvori pokazuju da je u sastavljanju teksta "izmišljeno niz podataka", da bi se potkrijepile navedene teze. Završeni tekst predan je na uvid u Upravu bezbednosti SSNO-a, gdje je odlučeno da se takav tekst objavi kao brošura, a potom je odlučeno da ga se u javnosti objavi u tjednicima ili sličnih profila tiska, a da ga potpiše jedan od novinara, koji je pod pseudonimom "Drvar" bio suradnik detašmana KOG-a u Sarajevu. Tekst je objavljen u jednom mjesecačniku, kao poseban prilog, a autori su međusobno za taj posao podijelili 10.000 DEM, za što se izravnom intervencijom pobrinuo tadašnji potpredsjednik Vlade Republike Srbije.

sekcija HDZ-a, a nosio je poruku "da cijela Hrvatska krvari, da svaka majka jednako plače i slično, dok se kroz reprivatizaciju vrši pljačka i stvaraju novi buržui". Letak je bacan iz aviona i rasturan sa zemlje.

Ili, primjerice, proveden je projekt pod radnim naslovom "Hrvatska u raljama KOS-a", tako da je sačinjen jedan letak, koji je potpisana u ime "Glavnog stožera HOS-a", koji je bacan u Slavoniji i Bosni. Naime, negdje na bojišnici pronađeni su nekakvi materijali HOS-a, na temelju kojih se došlo do logotipa slova, pa se na temelju toga logotipa sastavio sadržaj, koji ukazuje da su glavnokomandujući jedinica ZNG-a i policije RH, kao i dio državnog aparata, agencija vojnih službi bezbjednosti, te da im zbog toga hrvatski narod ne može vjerovati, a napose ne pripadnici ZNG-a, koji zbog toga traže da ta agencija odstupi. Takav letak je s drugim originalnim materijalima podijeljen u međunarodnom Press centru i novinarskim strukturama u Srbiji, a oni su ga prenijeli.

Nakon što je hrvatska javnost "obaviještena" da u strukturama hrvatskih vlasti postoji agentura KOS-a, napravljena su dva ili tri inicijalna teksta s podacima koji su kao bjelodano govorili, da su agenti KOS-a pojedini visoki zapovjednici ZNG-a i neki političari, zatim pripadnici sustava sigurnosti, na čemu se posebno inzistiralo. Ovakvi inicijalni tekstovi zarotirali su interes domaćih i stranih novinara, te su se počeli pojavljivati takvi sadržaji, s naznakom da su novinari "gutali gotovo svaki podatak koji smo tu mogli nakalemiti". Među takvim promidžbenim aktivnostima koje je odradila OPERA, bili su letci namijenjeni Hercegovcima, s porukom "braćo Hercegovci, dok mi branimo lijepu našu na bojišnicima Hrvatske, Zagrepčani i drugi su pobegli u inozemstvo...".

velikosrpske politike već 1987. proveli u Srbiji promjene koje će presudno utjecati na raspad Jugoslavije i pokušaj stvaranja "Velike Srbije". Uz medije, sustavnu velikosrpsku promidžbu provodio je dio vodstva Srpske pravoslavne crkve i dio srpske intelektualne elite, predvođen pojedinim akademcima Srpske akademije nauka i umetnosti te književnicima čije su knjige šovinističkoga sadržaja tiskane u velikoj nakladi. Pojedinci u Srbiji koji su se javno usprotivili velikosrpskoj politici nisu mogli promijeniti tijek događaja. Glas razuma u Srbiji nadjačali su ratni poklici pristaša velikosrpske ideje. Spomenuta kronologija događaja vrlo je važna za razumijevanje i objektivno prikazivanje okolnosti raspada Jugoslavije i početka velikosrpske

Slobodana Miloševića naći lider koji će prihvati jednu i drugu ulogu. Sporno je, da li je i on sam znao u što se upušta. Danas je izvjesno, da bi Srbija i s nekim drugim na čelu, poslje desetak godina široko zasnovane i organizirane borbe za „budjenje Srbije iz Titove hipnoze“ što su je organizirali najvideniji srpski intelektualci, tražila drugačiju Jugoslaviju ili bi se išlo na njezino cijepanje, ako promjene ne bi uspjеле. Sve kasnije s Miloševićem na čelu je poznato. Vodio je uporedo dvije revolucije – antibirokratsku i nacionalističku. Čas je davao primat jednoj, a zatim na drugu prebacivao težište napada na Jugoslaviju. Koristeći predsjednika Predsjedništva SFRJ Borisava Jovića, JNA je podvrgnuo pritisku i njeno rukovodstvo nije

PROТИВ HRVATSKE

(II. DIO)

Ili letak namijenjen Splićanima, koji je bacan iz aviona, na varijaciju Dragojevićeve pjesme „Oprosti mi pape“, s porukama: „rekli su nam da bit će puno deviza, rekli su nam ovo ili ono ..., onda su došli Rolling Stonesi i Zombiji s planine i zaposjeli naš Split ...“ i slično.

U listopadu 1991. jedan od specifičnih letaka bio je pod naslovom "Jastrebova optužnica", koji je sastavljen na temelju prijepisa teksta kontrole telefonskog komuniciranja Mile Dedakovića Jastreba iz Vukovara s nekim iz Zagreba, u kojem je Dedaković tražio pomoć. Naravno, Dedakovićevim rječima dodana je i potrebna optužujuća konotacija – da je kompletno hrvatsko vrhovništvo prodalo Vukovar, a potpisana je kao "Odbor za zaštitu Jastreba".

Među dezinformacijama koje su i danas aktuelne u medijskom prostoru u Hrvatskoj, posebno se ističe tvrdnja da je za rat na prostoru bivše Jugoslavije odgovorna nacionalistička politika novoga hrvatskog vodstva. Takva tvrdnja potpuno zanemaruje činjenicu da su kadrovi

agresije na Hrvatsku. Nažalost, u dijelu medija u Hrvatskoj ona se neprestano zanemaruje, iako jasno pokazuje da je novi velikosrpski projekt, koji će u ljetu 1991. rezultirati otvorenom i brutalnom oružanom agresijom na Hrvatsku, čiji je nositelj/provoditelj bila JNA, odabranu ekipu u Srbiji već počela provoditi prije nego što su u Hrvatskoj održani višestračni izbori, na kojima su HDZ i predsjednik Tuđman došli na vlast. U prilog tome govori i zapis iz memoara admirala Branka Mamule ("Slučaj Jugoslavija", Podgorica, 2000., str. 291-293): "Nacionalisti, kao i komunisti čekali su vođe, prvi da stane na čelo ostvarivanja političkog programa velike Srbije zaokruženog Memorandumom SANU, a komunisti da reformiše Partiju i osposobi je za zadatke nametnute novom srpskom i jugoslavenskom stvarnošću i svjetskim političkim odnosima, koji su se polovinom osamdesetih počeli naglo prestrojavati na štetu socijalističkih zemalja. Malo je tko mogao prepostaviti da će se u gotovo nepoznatoj političkoj ličnosti

izdržalo – napustilo je svoj program rješenja jugoslavenske krize i prihvatiло Miloševićev. (...) Slobodan Milošević na čelu Srbije i Borisav Jović u Predsjedništvu Jugoslavije učinili su drugi izbor: odrekli su se Jugoslavije i pokrenuli velikosrpski nacionalni program. Vodeći opozicioni lideri su svoje pripreme za ostvarivanje tog programa već priveli kraju. Na skupu Udrženja književnika Srbije 14. rujna 1989. Vuk Drašković založio se da se oformi 'srpska Krajina' u Hrvatskoj, kada Tuđmana i njegovog HDZ još nije bilo u Hrvatskoj. Na vlasti su bili komunisti, Jugoslavija je postojala. Kroz školu u Francuskoj 7 (sjedište Udrženja književnika Srbije u Beogradu) već su bili prošli svi srpski nacionalistički lideri – Jovan Rašković, Jovan Opačić, Vuk Drašković, Vojislav Šešelj, Radovan Karadžić i drugi. Dobrica Ćosić bio je vrlo aktivan, davao je pismene lekcije i uputstva budućim vođama. Pripreme su bile toliko odmakle, da su vodeći intelektualci SANU i Udrženja književnika Srbije nametali tempo Miloševiću". ■

MULTIMEDIJA

Novi LG-ijev model monitora

LG Electronics je najavio svoj najnoviji 24-inčni Full HD IPS monitor MP76. Zahvaljujući IPS zaslonu monitor ima iznimnu kvalitetu slike. Posebne značajke kao što su LG-ijeva tehnologija Flicker-Safe i način rada za čitanje pridonose udobnosti uporabe. LG MP76 dolazi s glatkim, metalik završnjim slojem i transparentnim staklom Crystal Stand pa se u zatamnjrenom prostoru čini da lebdi. Tako ovaj monitor, uz dizajn CINEMA SCREEN, 24-inčni Full HD IPS zaslon i tanak okvir, unosi dašak sofisticiranosti u svako okruženje. Jednostavno se postavlja na zid. Korisnici će uživati i u inovativnim značajkama za prilagođavanje slike pri obavljanju uobičajenih radnji na računalu. Uz način rada

za čitanje, pozadina bilo koje slike nalikuje papiru čime se smanjuje naprezanje očiju. Tehnologija Flicker-Safe uklanja titranje te štiti korisnika od neudobnosti pri gledanju. LG-ijevi IPS monitri su tijekom proteklih

godina dobili brojna međunarodna priznanja zahvaljujući naprednoj kvaliteti slike i suvremenom dizajnu. Među njima su i njemačka nagrada Plus X, nagrada za dizajn Red Dot te japanski G-Mark.

Uskoro nova Nokia s Androidom

Kako je bilo najavljeno, Nokia će plasirati na tržište novi model s Android softwareom. Zvat će se jednostavno: Nokia X. Riječ o uređaju koji će se proizvoditi i u Microsoftu kao jeftinija zamjena za platformu 40 (mobitel Asha). Mobitel je do sada nazivan kodnim imenom Normandy. Nova Nokia je uređaj dijago-

nale 4 inča, koji će izgledno biti dostupan u raznobojnim kućištima, sa sučeljem koje podsjeća na platforme Windows Phone. Unutrašnjost bi trebali činiti Qualcommov čip Snapdragon S4 uparen s 512 MB radne memorije, 3 MP kamericu te 4 GB spremišnog prostora proširivog microSD karticama.

Epsonov projektor na dodir

Epson je najavio novu seriju projekتورa u koju je uključen i model EB-595Wi, prvi uređaj te tvrtke koji je interaktivan i osjetljiv na dodir prsta. Projektor omogućuje interaktivan rad pomoću prstiju na projiciranoj slici, odnosno kontrolu s do šest dodirnih točaka u istome trenutku. Tu su i dvije interaktivne olovke kojima je moguće označavati izravno na projiciranu sliku. Na taj način omogućeno je vođenje bilježaka te crtanje dijagrama i ilustracija preko slike. Tipke na ekranu služe za izmjenu folija, odabir ulaza slike ili snimanje unesenih bilježaka - prstima. K tome, funkcija kratkog

dometa omogućava interakciju na projiciranom ekranu uz minimalne sjene i bljeskove. Nove interaktivne olovke osjetljive su na kretnje i manje mase u odnosu na prethodne. Dvoje korisnika može označavati po ekranu olovkom u isto vrijeme. EB-595Wi možete pokrenuti bez potrebe za instalacijom upravljačkog programa, uz automatsku kalibraciju slike. Uređaji su opremljeni dvama ulazima VGA i dvama HDMI. Svi projektori u ovoj seriji podržavaju bežično umrežavanje, a uz aplikaciju iProjection sadržaj se može dijeliti putem više pametnih uređaja.

Vrhunski mirrorless aparat iz Sonyja

Sonyjev najmanji i najlakši digitalni mirrorless aparat s izmjenjivim objektivima i Wi-Fi opcijom postavit će nove standarde u fotoindustriji. Nit vodilja prilikom stvaranja aparata A5000 bila je mala masa, vrhunski čip i kao rezultat, izvrsna kvaliteta fotografija. Zahvaljujući kombinaciji a7 i a7R full-frame kamere i BIONZ X procesora dodatno je pojačana kvaliteta fotografije. Detaljno reproduciranje, mehanizam za smanjenje buke i tehnologija koja smanjuje difrakciju svjetlosti omogućuju istančanje teksture i kontroliranu razinu šuma bez obzira na to gdje snimate. Osjetljivost aparata može se podesiti do 16 000 ASA kako bi bilo moguće

snimanje i prilikom vrlo loše rasvjete. Zahvaljujući LCD zaslonu koji omogućava nagib od 180 stupnjeva i prilagodljivom rukohvatu sa Sonyjevim A5000 može se bez problema snimiti fotografije iz drugog kuta gledišta. Funkcija Soft Skin Effect automatski će korigirati bore i sitne nepravilnosti na licu te će fotografije biti vizualno još atraktivnije. Također na kućištu kamere nalazi se lako dohvatljiv gumb za optički zoom pa nije potrebna dodatna ručna prilagodba objektiva, čime je fotografiranje dodatno olakšano. Wi-Fi implementiran u kameri omogućuje povezivanje sa Sony Xperijom, kompatibilnim Androidom ili smartphoneom, što

omogućava jednostavnije i brže bežično dijeljenje fotografija. Inovativne PlayMemories Camera aplikacije osnažuju vaše fotografsko iskustvo te nude široku paletu besplatnih i plativih aplikacija, a koje dodatno pojačavaju efekte na fotografijama. Dodaci za A5000 model uključuju novu elegantnu futrolu, torbu i moderan remen. Modelu A5000 odlično odgovara višenamjenski 16-50 mm F3.5-5.6 objektiv, no kompatibilan je sa svim Sony objektivima iz Zeiss serije ili objektivima drugih proizvođača uz odgovarajući adapter. Ova kamera bit će dostupna u Europi početkom ožujka, no cijena još nije određena.

Velika brzina punjenja

Tvrta Dittrich California hvali se All-Dock proizvodom za koji tvrde kako vrlo brzo može napuniti četiri ili šet uređaja odjednom, ovisno o modelu. Napunit će smartphone s do 80 posto kapaciteta za kraće od sat vremena, zahvaljujući 2400 mAh koje nudi svaki ulaz za USB. Nema posebne ulaze za pojedine uređaje, no zato ima niz utora u koji može stati gotovo bilo koji mobilni uređaj. U "docku" se na-

lazi priključak za USB, u koji možete ukopčati kablove i spojiti ih s uređajima koje treba napuniti. Dolazi u tri veličine. Najmanji ima četiri ulaza za USB. Srednji, također s četiri ulaza, nešto je dublji, a najveći može puniti šest uređaja odjednom. Između svakog utora napravljen je dovoljan razmak kako bi se smjestilo maksimalno šest uređaja. Zbog minimalističkog dizajna i kablova koji su smješteni ispod

postolja docka sve djeluje vrlo uredno. Prilično je širok, pa se na njega može smjestiti uređaj na punjenje i gledati, primjerice, film. All Dock dolazi u crnoj i bijeloj verziji. Trenutačno Dittrich za All-Dock traži ulagače na popularnoj stranici Kickstarter, a uspjeli su dvostruko premašiti zadani cilj od 40 tisuća dolara. Novac će iskoristiti za proizvodnju, prvi bi primjerici mogli biti u prodaji tijekom svibnja. Oni

koji su ih podržali moći će se predbilježiti za mali model po cijeni od 59, pa do 119 dolara za najveći model.

WEB-INFO

livrustkammaren.se/en

Britanska Kraljevska oružarnica (Royal Armouries) sigurno je najpoznatiji muzej oružja na svijetu. No sudeći po web-stranici, ni Švedjani se ne trebaju sramiti svojega, koji nazivaju Livrustkammaren (također Kraljevskom oružarnicom). Riječ je o najstarijem muzeju u Švedskoj, utemeljio ga je kralj Gustav Adolf još daleke 1628. godine. Nalazi se u Kraljevskoj palači u Stockholmu. Stranica lijepo i pregledno izgleda i njezin Homepage je dostupan na engleskom jeziku. No problemi počinju kad krenete na ono najzanimljivije, link stalnog postava (Permanent collection). Nastavak je na švedskom jeziku, a dostupni prevoditelj neće baš pomoći. Šteta, jer muzej ima iznimnu kolekciju iz bogate švedske vojne povijesti, u online katalogu (također na švedskom) je 90 000 dokumenata o izlošcima! Stvar bi još spasio virtualni obilazak, ali nema ga na stranici.

D. VLAHOVIĆ

Crkva je pred fenomenom dekristijanizacije povezanim sa širenjem ispraznog i egoističnog blagostanja, više puta posljednjih godina rekla samoj sebi: krenimo od posljednjih, krenimo od nevažnih, nemojmo tražiti ugodne situacije već situacije u kojima ćemo služiti kako bismo mogli darivati i više ljubiti

BOG ZAPOČINJE OD POSLJEDNJIH

Slijedimo Krista na prvim koracima Njegova poslanja i pokušajmo razumjeti Njegove izbore kako bismo ih učinili svojima. Isus započinje svoje služenje u Galileji, pokrajini koja je povjesno proučana i okaljana neprestanim prolazom tudinskih naroda; Galilejce su smatrali malo razvijenim narodom koji je imao vrlo malu važnost u životu Izraela. Isus započinje od njih: to je Njegov izbor. Naime, konstanta Božjeg ponasanja jest: staviti se na stranu posljednjih, približiti se očajnim situacijama, postati blizak onome koji je udaljen od drugih. Reći će sveti Pavao: *Nego lude svijeta izabra Bog da posrami mudre, i slave svijeta izabra Bog da posrami jake; i neplemenite svijeta i prezrene izabra Bog, i ono što nije, da uništi ono što jest* (1 Kor 1, 27-28). Kakva pouka! Mi vjernici bismo se trebali zanimati samo jednim: siromasima, posljednjima, onima koji nisu važni, onima koji nisu oholi i preuzetni.

Crkva je pred fenomenom dekristijanizacije povezanim sa širenjem ispraznog i egoističnog blagostanja, više puta posljednjih godina rekla samoj sebi: *krenimo od posljednjih, krenimo od nevažnih, nemojmo tražiti ugodne situacije već situacije u kojima ćemo služiti kako bismo mogli darivati i više ljubiti*. Ovo je put kojem nas je naučio Isus Krist. Isus kaže:

***Radost nije u sijanju,
već u sakupljanju.***

DON MARIO PICCHI

***Isus nam je naložio da
ljubimo jedni druge.
Nije nam naredio da
se svidamo/simpati-
ziramo jedni druge.
Ljubav upravlja/
kormilari voljom:
'sviđanje' je samo
pitanje osjećaja i
osjećajnosti... Ako
budemo čekali da
nam određene osobe
postanu ugodne/sim-
patične ili privlačne
prije nego ih zavo-
limo, onda nećemo
nikada započeti.***

TH. MERTON

Obratite se jer približilo se kraljevstvo nebesko (Mt 4, 17). Isus nas poziva da sami sebe dovedemo u pitanje, da promijenimo mentalitet, odbacimo varljiva nadanja i potražimo Nadu koja neće prevariti. Ne bojmo se kušnji, poraza, razočaranja: kada ljudski planovi propadaju, Bog pronalazi svoj najbolji prostor. Kada propadnu ljudske sigurnosti, vrijeme je za Božju sigurnost. Bog se nalazi na ovom putu poricanja samih sebe: naime, zar se ne susreće Boga na kraju ljestvica računica, no živeći pontizno spremni i raspoloživi za susret s Onim Drugim. Obratite se: vrijedi i za vas, jer poganstvo nikada ne umire u nama, a kršćanstvo se nikada ne prestaje radati (papa Ivan XXIII.). Obratite se: *neprijatelji Crkve ne mogu napraviti ništa drugo doli dobro*. Pravi/istinski neprijatelj Crkve je u nama: to je grijeh (Ch. de Foucauld). Kada bismo ovo razumjeli, pali bismo ničice i čuli bismo otkucaje Božjeg srca. I evo prvih osoba koje je Isus pozvao. On poziva Šimuna i Andriju, Ivana i Jakova. Zar ne bi bio učinio bolje da je za sebe sačuvao zadataču naviještanja Evandelja i njegova širenja u svijetu? Ne! Krist poziva siromašne i slabe ljudi jer voli suradnju; Bog je radostan jer nas može uključiti u djelo spasenja. Ako dobro razmislimo, tako i treba biti. Bog nam daruje svjetlost: mi smo, dakle, pozvani donosi-

ti svjetlo. Bog spasenja nas čini spasiteljima sa Spasiteljem. Ovo je Božji plan, no iskreno se zapisujmo: jesmo li Kristovi suradnici? Jesmo li svjesni ove odgovornosti? Često se činimo potrošačima kulata, umjesto da budemo žive osobe koje su čule poziv; činimo se ljudi pokrenuti religioznim navikama umjesto da budemo aktivni navjestitelji Kraljevstva Božjega, tj. Isusa Krista. Ali kako možemo biti Isusovi suradnici? Sveti Pavao u drugom čitanju (1 Kor 1, 10-13.17) s mukom priopćava svoja razmišljanja o kršćanskoj zajednici u Korintu, koja je bila podijeljena; razdijeljena Crkva ne naviješta Krista, već je poricanje Krista. Naša se prva suradnja sastoji u tome da budemo novi narod koji živi ljubav, milosrdje, opruštjanje. Krist ovo očekuje od nas: *Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge. Po ovome će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge.* (Iv 13, 34-35) Kršćanski apostolat nije tašta/umišljena/uobražena utrka tko će više i bolje, već je iznad svega novi život: život (milosrdne) ljubavi; Božji život u nama, u obitelji, u zajednici. Ako se djela apostolata ne rađaju iz proživljene ljubavi, onda su isprazni napori, sterilne/neplodne geste koje neće donijeti roda jer su odvojene/daleko od Boga.

Tiskana i audio-video izdanja MORH-a odsad možete kupiti po pristupačnim cijenama u trgovini vojnom opremom "Hrvatski vojnik" u Zvonimirovoj ulici 5 u Zagrebu, te kantinama tvrtke "Pleter-usluge d.o.o.": vojarna "Croatia" i hotel "Zvonimir" u Zagrebu; vojarna "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji; kantine HVU-1, Požega 1 u Požegi; Gašinci u Đakovačkoj Satnici; Bosut u Vinkovcima; Zemunik u Zadru; Knin 1 u Kninu; Lora 2 u Splitu i u hotelu "Rakitje" u Rakitju, te putem naše web-stranice www.hrvatski-vojnik.hr.

Knjige

Pozdrav iz Chagcharana
10 godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama
Suvremeno oklopništvo
Hrvatski vojnik u službi zajednice
Razvoj streljačkog naoružanja

Fotomonografije

Mirovna misija Chad
Od branitelja domovine do čuvara svjetskog mira
Vojska pobjednika – s ponosom u budućnost

DVD

Hrvatska kopnena vojska
20 godina Tigrova
Bljesak - 5 minuta za sjećanje
Krila oluje
Zanimanje vojni pas
Mirovna misija Chad
Čuvari svjetskog mira
Oluja - 5 minuta za sjećanje
15 godina operacije Maslenica
Kadetski bal
Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape

CD

Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape
Hrvatske koračnice
Domovini s ljubavlju

